

Heta Ikonen

Alkeissoittomateriaalia aikuiselle huilunsoiton harrastajalle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

15.05.2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Heta Ikonen
Otsikko:	Alkeissoittomateriaalia aikuiselle huilunsoiton harrastajalle
Sivumäärä:	54 sivua + 2 liitettä
Aika:	15.05.2023
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Soiton- ja Laulunopetus
Ohjaaja:	Annu Tuovila, MuT
Arviointi:	Okko Kivikataja, MuM

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan aikuista oppijaa ja hänelle suunnattua huilunsoiton alkeissoittomateriaalia. Aihetta tarkastellaan sekä kirjallisuuslähteiden avulla että huilunsoitonopettajaa haastatteleamalla. Tutkimusaineiston avulla pyritään selvittämään, millainen aikuinen oppija on, millaisia motiiveja ja tavoitteita aikuisilla on musiikin harrastamiseen sekä millaisia alkeissoiton materiaaleja aikuisille on olemassa ja millaisia ne voisivat olla. Opinnäytetyössä myös sävelletään ja sovitetaan aikuisille suunnattua alkeissoittomateriaalia huilunsoittoon.

Aikuisen oppimista voi tapahtua esimerkiksi arkielämässä huomaamattomasti tai tiedostetusti hakeutumalla tilanteisiin, joissa on tarkoitus oppia. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi organisoidut soittotunnit musiikkioppilaitoksissa. Oppiminen voi olla uuden tiedon omaksumista, mutta myös aiemman tiedon syventämistä. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan tietoa rakennetaan vanhan tiedon päälle aiempaa tietoa hyödyntämällä. Etenkin aikuisten oppijoiden kohdalla voidaan myös puhua elinikäisestä oppimisestä. Aikuisen oppimisen erityispiirteitä ovat muun muassa iän tuoma kokemus, itseohjautuvuus ja motiivit harrastuksen taustalla.

Tämän opinnäytetyön keskeinen tavoite on ollut luoda uutta aikuisille sopivaa huilunsoiton alkeissoittomateriaalia. Työssä toteutetut materiaalit on jaettu kolmeen teemaan, jotka kaikki koskevat huilunsoiton olennaisia elementtejä, kuten artikulaatiota ja laadukasta äänenmuodostusta. Materiaaleissa on sekä yksin että kaksin soitettavia kappaleita. Haastavimpiin stemmoihin on kirjoitettu yksinkertaistuksia. Materiaalissa on tavoiteltu monipuolisuutta ja kiinnostavuutta aikuiselle soittajalle. Harjoitusten ideana on johdattaa soittaja työtä varten sävellettyjä teknisiä harjoituksia pitkin kohti tunnettuja klassisen musiikin esimerkkejä.

Avainsanat: Aikuinen oppija, huilunsoitto, alkeissoitto, oppimateriaali, musiikin harrastaminen, soittotekniikka, itseohjautuvuus, harrastaminen, motivaatio

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Original Check -ohjelmalla.

Abstract

Author: Heta Ikonen
Title: Beginner-level Materials for Adult Flutists
Number of Pages: 54 pages + 2 appendices
Date: 15 May 2023

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Music
Specialisation Option: Instrument and Vocal Pedagogy
Supervisor: Annu Tuovila, DMus
Examiner: Okko Kivikataja, MMus

My Bachelor's project examines adult learners and teaching materials for adult flutists, who are at the beginner level in their hobby. The topic was examined through a literature review and an interview with a music pedagog, who teaches adult flutists. The main goal was to discover what kind of learners adults can be, what are their motives and goals for learning the flute and what kind of teaching materials there already are and what kind of materials those could be. I also composed and arranged new beginner-level materials for adult flutists.

An adult can learn, for example, in their daily-life without noticing but also by joining different classes to learn a new skill. These classes can be organized, for example, by music schools as instrument lessons. Learning can be adopting new information, but also acquiring deeper meanings to the information one already has. One of the learning concepts, a constructive concept of learning, examines that one can learn new things by building the information on those skills and facts they already have. Lifelong learning is a topic that can be examined while discussing adult learners. As learners, adults are self-guided and their age, experiences and motives are factors that make them different from children.

One of the main goals in this project was to create new beginner-level materials for adult flutists. This project has three themes where each of them introduces a key technique for playing the flute, for example, articulation and good quality of sound. The pieces can be played by one or two flutists. There are also some easier alternatives for the most difficult bars. These pieces were designed to be motivating and interesting to play for adult flutists. The idea of the exercises is to lead the flutist from technical exercises to well-known examples of classical music.

Keywords: Adult learner, beginner, flute, teaching material, playing technique, self-guided learning, hobby, motivation

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tavoitteet	3
2.1	Tutkimuskysymykset: Kohti aikuisen oppijan ymmärtämistä ja omien oppimateriaalien tekoa	3
2.2	Tutkittava aineisto ja opinnäytetyö prosessina	4
3	Aikuinen opintiellä - itsensä kehittämistä ja oppimista eri yhteyksissä	6
3.1	Elinikäinen oppiminen hyvinvoinnin tukena	6
3.2	Oppimista arkielämässä ja soittotunneilla	7
3.3	Aikuisen tietojen ja taitojen hyödyntämistä uuden oppimisessa	8
4	Aikuisen musiikin harrastajan erityispiirteitä	12
4.1	Elämäkokemus oppimisresurssina	12
4.2	Moninaiset motivaatiotekijät ja motiivit musiikin harrastamiseen	14
4.3	Aikuinen itseohjautuvana oppijana	17
4.4	Oppijan näköisiä oppimissisältöjä ja omat kokemukseni aikuisten opettamisesta	18
5	Aikuisten oppimateriaalit esittelyssä	21
5.1	Oppimateriaalien valinta	21
5.2	Alkeisoppaiden esittely	22
5.2.1	Kristiina Jääskeläinen, Jarkko Kantala & Eeva Sarmanto-Neuvonen: <i>ANNA SOIDA! Pianokoulu aikuisille</i> (2020)	22
5.2.2	Trevor Wye: <i>Beginner's Book for the Flute (osa 1)</i> (1984)	23
5.2.3	Peter Wastall: <i>Learn As You Play the Flute</i> (1979)	24
5.2.4	Laura Perälä: <i>Syntynyt soittamaan: huilukoulu aikuisille</i> (2011)	25
5.3	Tekniikkaoppaiden esittely	27
5.3.1	Peter-Lukas Graf: <i>Check-up – 20 Basic Studies</i> (1992)	27
5.3.2	Simon Hunt: <i>Learning to Play The Flute</i> (1979)	29
5.3.3	Katri Rehnström: <i>Huiluvelhon käsikirja – Kootut harjoitukset</i> (2021)	30
6	Ooppera-aarioita ja linnunlaulua – omien oppimateriaalien suunnittelu ja toteutus	32
6.1	Perusääniharjoituksia: lämmittelyä ja hyvän äänen löytämistä	33

6.1.1	Ensimmäiset harjoitukset kohti laadukasta ääntä	34
6.1.2	Perusääniharjoituksia laajemmalla ambituksella	35
6.2	Artikulaatioharjoituksia: kielen aktivoimista luonnosta inspiroituneena	38
6.2.1	Artikulaation harjoittelua linnunlaulua matkimalla	39
6.2.2	Artikulaatioharjoitusten hyödyntämistä uudessa kontekstissa	41
6.3	Kromaattisia harjoituksia: nuotinlukemisen ja sormien nopeuden harjoittelemista	45
6.3.1	Kromaattisia harjoituksia hitaassa tempossa	45
6.3.2	Vikkelyyttä sormiin ja nuotinlukuun	46
6.4	Oma arviointi materiaaleista	48
6.4.1	Aikuista kiinnostavia tekniikkaharjoituksia	48
6.4.2	Yhteisöllistä soittamista	49
6.4.3	Oivaltamisen hyödyntämistä ja materiaalien teko prosessina	49
7	Pohdinta	51
	Lähteet	54
	Liitteet	56
	Tiedote tutkittavalle	56
	Suostumus tutkimukseen osallistumisesta	60

1 Johdanto

Pieni kissanpoikanen, Ostakaa makkaraa, Aurinko. Nämä ovat varmasti useille musiikkipedagogeille tuttuja kappaleita niin oman soittohistorian alusta, kuin myös opettamistyöstä. Melodiat ovat yksinkertaisia, ambitus on kapea ja rytmikka teknisesti helppoa. Kappaleet ovat siten juuri alkeissoittoon sopivaa materiaalia. Kaikkia näitä kolmea esimerkkiä yhdistää se, että ne ovat lastenlauluja. Mutta sopivatko nämä myös aikuisten opettamiseen?

Useimmiten alkeissoittoon tarkoitettut materiaalit ovat nimenomaan lastenlauluja ja kansanlauluja niiden yksinkertaisuuden takia. Oletuksena usein onkin, että soittoharrastuksen aloittava henkilö on lapsi. Soittamisen ja musiikin harrastamisen voi aloittaa myös aikuisena, ja siksi on tärkeää, että myös sille ikäryhmälle suunnattuja materiaaleja on. Tässä työssä tutustun aikuisille suunnattuihin soitto-oppaisiin ja luon niiden pohjalta itse omaa materiaalia säveltämällä ja soittamalla. Aiheeseen olen saanut inspiraation opetustyössäni; päädyn aikuisia opettaessa usein miettimään, millainen materiaali olisi mielekästä ja motivoivaa soitettavaa aikuiselle musiikin harrastajalle. Voisiko helppoja, alkeistasolle sopivia materiaaleja löytää muualtakin kuin lastenlaulukirjojen välistä?

Oman materiaalin tekemisen tukena käytän suomen- ja englanninkielisiä alkeissoittomateriaaleja. Selvitän, miten esimerkiksi soittotekniikkaan liittyviä seikkoja on esitetty, millaisia teknisiä vaatimuksia harjoitukset täyttävät, miten nopeasti vaativuustasoa nostetaan ja kuinka monipuolisia harjoitukset ovat muun muassa tyyllilajien suhteen. Perinteisten huilukoulujen lisäksi tutustun tekniikkaan ja ääniharjoituksiin keskittyviin teoksiin, jotka sopivat myös soittoharrastuksen alussa oleville huilisteille.

Sekä lapset että aikuiset voivat kehittää omia taitojaan, oppia täysin uusia taitoja ja harrastaa erilaisia asioita. Osana opinnäytetyötäni pyrin selvittämään mitkä asiat erottavat aikuiset oppijat lapsista ja toisaalta myös mahdollisesti löy-

tämään yhtäläisyyksiä. Pohdin, millainen aikuinen oppija on ja mitä syitä soittoharrastuksen taustalla voi olla. Tarkastelen näitä teemoja yleisestä näkökulmasta, mutta pyrin löytämään yhteyksiä myös nimenomaan musiikin ja instrumentin soittamisen harrastamiseen. Lisäksi pyrin huomioimaan nämä teemat myös tekemissäni oppimateriaaleissa. Koen, että soittoharrastuksessa käytettävällä materiaalilla on suuri merkitys, jotta soittaminen olisi mielekästä ja siten harrastus jatkuisi pitkään. Jotta materiaalin tekeminen olisi mahdollista, pitää tietää mikä aikuisesta oppijasta tekee juuri sellaisen.

Opinnäytetyössäni keskeisessä roolissa ovat itse tekemäni materiaalit. Materiaalien tärkein ominaisuus on se, että ne ovat monipuolisia ja innostusta ruokkivia harjoituksia, jotka ylläpitävät soittomotivaatiota. Harjoitukset sopivat yksinsoitettaviksi ja osa myös yhdessä opettajan tai toisen huilistin kanssa soitettaviksi. Materiaalieni tueksi haastattelen erästä huilunsoitonopettajaa saadakseni ammattilaisen palautetta niistä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarjota inspiraatiota ja konkreettisia materiaaliesimerkkejä musiikkipedagogeille, erityisesti huilunsoitonopettajille. Esimerkkieni tarkoitus on sopia huilunsoiton alkeisopetukseen, etenkin aikuisoppilaille. Opinnäytetyö ei ole valmis oppimateriaalikonaisuus, vaan katsaus valmiina oleviin materiaaleihin ja paketti esimerkkejä, joiden pohjalta lisää aikuisille sopivaa materiaalia voidaan luoda.

2 Opinnäytetyön tavoitteet

2.1 Tutkimuskysymykset: Kohti aikuisen oppijan ymmärtämistä ja omien oppimateriaalien tekoa

Tämän opinnäytetyön tarkasteltavana kohteena on aikuinen oppija ja tälle suunnatut materiaalit. Tutkimuskysymykset, joita pidän tämän työn lähtökohtana, ovat seuraavat:

1. Miten ohjeistaa soittotekniikan alkeita aikuista kiinnostavalla tavalla?

Kun soittoharrastus aloitetaan, joudutaan harjoittelemaan perustekniikkaan liittyviä seikkoja pitkään. Jotta harjoittelu olisi mielekästä ja motivoivaa, tarvitaan myös innostusta tukevia materiaaleja. Omissa materiaaleissani pyrin luomaan sellaisia harjoituksia, jotka olisivat yksinkertaisia, mutta myös mielekkäitä soittaa. Taustoitan aihetta myös pohtimalla muun muassa aikuisen motivaatiota soittoharrastukseen.

2. Miten materiaali voi mahdollistaa aikuisten vertaistyöskentelyä ja yhteissoittamista?

Ryhmäopetusta tarjotaan yhä useammassa musiikkioppilaitoksissa ja harrastuspaikoissa. Aikuinen voi saada ryhmäopetuksesta motivaatiota soittamiseen, kun halutaan onnistua yhdessä muiden soittajien kanssa. Oppimateriaaleissani pyrin tekemään sellaisia sovituksia, jotka mahdollistavat vertaistyöskentelyä ja yhteissoittoa joko yhdessä opettajan kanssa, tai toisen oppijan kanssa.

3. Miten aikuisten kykyä oivaltaa ja reflektoida aiempia kokemuksia voidaan hyödyntää materiaaleissa?

Aikuisilla on taustalla elämäkokemusta lapsia enemmän. Aikuiset oppijat saattavat olla tietoisia heille sopivista oppimistavoista, ja he ovat saattaneet harrastaa musiikkia jo ennen ensimmäiselle huilutunnille saapumista. Oppimisessa

voidaan hyödyntää aiempia tietoja ja kokemuksia, ja sitä ajatusta pyrin hyödyntämään omissa oppimateriaaleissani. Tavoitteenani on, että oppija voisi soittaessaan oivaltaa uusia asioita ja hyödyntää niitä uudessa kontekstissa. Tätä aihetta taustoitan myös pohtimalla aikuisen oppijan erityispiirteitä ja tapoja oppia.

2.2 Tutkittava aineisto ja opinnäytetyö prosessina

Opinnäytetyössäni haluan selvittää mitkä seikat tekevät aikuisesta oppijasta juuri sellaisia mitä he oppijoina ovat ja millaista materiaalia heille on valmiiksi tarjolla. Tarkastelen näitä teemoja tutustumalla muun muassa aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja raportteihin, sekä oppimateriaaleihin. Nämä asiat selvitettyäni tein lisäksi itse alkeissoittoon sopivia oppimateriaaleja sekä säveltämällä uusia harjoituksia, että sovittamalla klassisen musiikin tunnetuista teoksista alkeissoittoon sopivia yksi- ja kaksiäänisiä harjoituksia.

Opinnäytetyöni aineistona käytän kirjallisia lähteitä, kuten opinnäytetöitä ja muita julkaisuja, valmiita oppimateriaaleja ja klassisen musiikin kappaleita sekä haastattelua. Tutkittavaa aineistoa olen etsinyt internetistä ja esimerkiksi Theseus-palvelusta muun muassa hakusanoilla ”aikuinen oppija”, ”aikuinen musiikinharrastaja”, ”huilunsoittaminen”, ”oppiminen” ja ”motivaatio” sekä näiden erilaisilla yhdistelmillä. Oppimateriaaleja olen etsinyt kirjastojen tietokannoista samankaltaisilla ja instrumentin soittamiseen täsmennetyillä hakusanoilla.

Kirjallisuuslähteiden lisäksi käytän työni tukena haastatteluaineistoa. Haastattelen erästä aikuisiin oppijoihin perehtynyttä huilunsoiton opettajaa aikuisista oppijoista ja tekemistäni materiaaleista. Koen, että hänen kokemuksensa aikuisten opettamisesta ja heidän kanssaan käytettävistä materiaaleista antaa minulle käytännönläheistä näkökulmaa musiikin opettamisen kontekstissa aikuisiin oppijoihin. Ammattilaiselta saatu palaute edesauttaa osaltaan oppimateriaalien kehittämistä jatkossa.

Haastattelu on toteutettu kasvokkain puolistrukturoituna teemahaastatteluna, ja se on äänitetty asianmukaisesti haastatellun luvan myötä. Kysymykset valitaan etukäteen koskemaan tarkasti opinnäytetyön aihetta, mutta niiden järjestys elää

haastattelun myötä sen luonteen mukaisesti. Kysymykset ovat pääasiassa sel-laisia, ettei niihin anneta kysymyksenasettelussa vastausvaihtoehtoja, esimer-kiksi: ”Mikä saa aikuiset harrastamaan – miksi he tulevat huilutunneille?”. Hen-kilö, jota haastattelen, on saanut tutustua etukäteen tekemiini oppimateriaalei-hin ja häntä on informoitu tutkimuksesta sekä haastattelun teemoista (liitteet 1 ja 2). Haastattelusta kerättyä tietoa käsitellään tämän työn luvuissa yhtenä osana pohtimiani asioita.

Olenainen osa opinnäytetyötäni ovat juuri itse tekemäni materiaalit. Niiden val-misteluprosessiin kuuluu tunnettujen klassisten sävelmien etsiminen ja sovitta-minen riittävän yksinkertaisiksi alkeisoppijalle ja soveltuviksi haluamalleni ko-koonpanolle. Omissa sävellyksissäni pyrin hyödyntämään sellaisia elementtejä, kuten erilaisia intervaleja ja rytmisiä kuvioita, joita on löydettävissä myös sovit-tamistani tunnetuista sävellyksistä. Materiaaleissa ei ole suunniteltu estetiikkaan ja taittoon liittyviä seikkoja, vaan ne ovat esimerkkejä sellaista harjoituksista ja kappaleista, joita oikeisiin oppimateriaalikonaisuuksiin voisi laittaa.

Omia oppimateriaaleja suunnitellessa olen kuunnellut musiikkia siihen tarkoitet-tuja palveluita hyödyntäen ja valikoinut sellaisia teoksia, jotka ovat niiden alkeis-soittoon soveltuvuuden lisäksi tekijänoikeuksien puolesta sopivia sovittamiseen. Lisäksi olen hyödyntänyt esimerkiksi lintujen laulua melodioiden säveltämisen tukena.

3 Aikuinen opintiellä - itsensä kehittämistä ja oppimista eri yhteyksissä

Kun aikuinen toimii arjessa, harrastaa, opiskelee ja on vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa, hän oppii uusia asioita ja kehittää vanhoja. Huilutunneilla voidaan muun muassa kehittää hienomotorisia taitoja ja tutustua erilaisiin musiikin tyylipiirteisiin. Vaasan yliopiston (2023) mukaan oppiminen on prosessi, jota voi tapahtua sekä tiedostamalla, että tiedostamatta usealla eri alueella. Uusien tietojen ja taitojen kerryttämisen lisäksi oppiminen on soveltamista, oman ajattelun kehittymistä ja ymmärtämistä. Jotta oppiminen olisi tehokasta, sitä voidaan edesauttaa muun muassa tunnistamalla erilaisia oppimistapoja, motivaation lähteitä ja oppimistrategioita. (Vaasan yliopisto, 2023.)

3.1 Elinikäinen oppiminen hyvinvoinnin tukena

Tilastokeskuksen (2023) mukaan yksilön tietoja ja kykyjä voidaan kehittää niin sosiaalisen, yhteiskunnallisen, henkilökohtaisen tai työelämän saralla (Tilastokeskus, 2023). Kiiskan (2018) mukaan elinikäisellä oppimisella (*lifelong learning*) tarkoitetaan kaikkea oppimista, jota voi tapahtua missä tahansa yhteydessä. Se voi olla myös omien kehityskohteiden ja -tarpeiden tunnistamista. Tätä koko elämän aikana tapahtuvaa oppimista yhdistetään usein aikuisiällä kouluttautumiseen ja oppimiseen ja katsotaankin, että yhteiskunta tukee elinikäistä oppimista, kun se järjestää erilaisia mahdollisuuksia opiskella iästä riippumatta. (Kiiski, 2018, s. 11.) Aikuisella tämä voi tarkoittaa esimerkiksi soittoharrastuksen aloittamista.

Elinikäisellä oppimisella on yhteiskunnallisesti merkittävämpi vaikutus, mitä voisi uskoa. Sillä voidaan Kankaisen (2019) mukaan mahdollisesti tukea työhyvinvointia ja jopa edistää sosiaalista yhdenvertaisuutta. Nämä seikat huomioiden voidaan todeta, että elinikäistä, jatkuvaa oppimista edistämällä hyödyt voivat olla sekä yksilöllisiä, että yhteiskunnallisia. (Kankainen, 2019.) Myös haastattelussa ilmeni, että on aikuisia, jotka harrastavat musiikkia juuri hyvinvoinnin ja

mielenterveyden tukemiseksi. Sosiaalista yhdenvertaisuutta myös tukee mielestäni haastatellun kommentti siitä, että huilutunneilla kaikki ihmiset ovat samalla viivalla kunkin taustasta riippumatta.

Usein elinikäinen oppiminen yhdistetään omalla alalla kehittymiseen, mutta itse yhdistän sen myös uusien taitojen ja tietojen hankkimiseen. Musiikkia harrastamalla voidaan kehittää muun muassa keskittymiskykyä ja hienomotoriikkaa ja saada vaihtelua arkeen. Autioahon (2007) mukaan harrastukset voivat tuoda sellaisia haasteita, jotka ovat työelämästä poikkeavia, tai joita työelämä ei voisi tarjota ollenkaan (Autioaho, 2007, s. 18–19). Haastateltu kertoo, että monet aikuiset huilunsoiton harrastajat tulevat tunneille töiden jälkeen unohtaakseen päivän työt ja rentoutuakseen.

3.2 Oppimista arkielämässä ja soittotunneilla

Elinikäinen oppiminen perustuu siihen, että oppiminen voi tapahtua missä vain asiayhteydessä, joko tiedostetusti, kuten huilutunneilla opettajan johdolla, tai tiedostamattomasti esimerkiksi olemalla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppiminen voidaankin jakaa sen formaaliin, non-formaaliin ja informaaliin oppimiseen juuri sen perusteella, millaisessa yhteydessä oppimista tapahtuu ja millaisiin tavoitteisiin oppiminen tähtää.

Kiiskan (2018) mukaan formaalia oppimista on sellainen oppiminen, joka etenee asteittain tasolta tasolle ja joka tähtää esimerkiksi tutkintoon. Non-formaali oppiminen on edellisen tavoin asteittain etenevää ja organisoitua, mutta erona formaaliin oppimiseen on se, että non-formaali oppiminen ei tähtää tutkintoon vaan on muodoltaan joustavampaa. Non-formaalia oppimista saadaan esimerkiksi vapaan sivistystyön tarjoamana. Informaalioppiminen on niin sanotusti 'arkipäiväoppimista', ja sitä voi olla esimerkiksi järjestöissä ja kotona tapahtuva oppiminen tai muu vapaasta tahdosta tapahtuva itseohjautuva oppiminen. (Kiiski, 2018, s.11–12.)

Musiikin oppiminen voi olla näitä kaikkia kolmea oppimista, mutta tässä opin-
näytteessä oppiminen keskittyy erityisesti non-formaaliin oppimiseen. Aikuiset

useimmiten hakeutuvat soittotunneille vapaan sivistystyön paikkoihin, joissa oppiminen on organisoitua toimintaa, mutta soittoharrastus ei tähtää tutkintoon. Heidän oppimisensa perustuu omaehtoisuuteen, eikä tarkkoja opetussuunnitelmia ole aina välttämätöntä noudattaa. Myös haastatteleman opettaja opettaa sellaisessa laitoksessa, jossa ei noudateta esimerkiksi opetussuunnitelmaa, vaan kukin kurssi suunnitellaan erikseen.

3.3 Aikuisen tietojen ja taitojen hyödyntämistä uuden oppimisessa

Oppiminen on muun muassa uusien asioiden ja taitojen omaksumista ja kehittymistä ja siihen vaikuttavia tekijöitä on useita, kuten motivaatio ja oppijan tausta. Jokainen aikuinen oppija on yksilö, ja myös opetusmenetelmät vaihtelevat oppijan mukaan. Oppimiskäsityksien avulla pyritään kuvailemaan ja selittämään erilaisia tapoja oppia. Niissä avataan muun muassa erilaisia arvioinnin keinoja, opettajan ja oppijan roolia oppimisessa ja oppimisen malleja. Myös huilunsoiton opettamisessa näitä käsityksiä voidaan hyödyntää, jotta tunnistetaan kunkin oppijan tavat oppia.

Oulun Ammattikorkeakoulun (2023a) mukaan humanistinen oppimiskäsitys perustuu humanistiseen psykologiaan, jossa painottuvat muun muassa ihmisen aintulaatuisuus ja vapaus. Tässä oppimiskäsityksessä oppijan itseohjautuvuus on avainasemassa, kun oppimisen katsotaan perustuvan kunkin oppijan itse asettamiin tavoitteisiin ja haluun oppia. Humanistinen oppimiskäsitys onkin usein keskiössä aikuiskasvatuksessa. (Oulun Ammattikorkeakoulu, 2023a.) Koen, että humanistinen oppimiskäsitys otetaan huomioon myös musiikinopetuksessa erityisesti aikuisia opettaessa, sillä esimerkiksi tavoitteita voidaan suunnitella yhdessä oppijan kanssa juuri hänen lähtökohtiensa ja toiveidensa mukaan. Holopaisen (2007) mukaan sisäisellä motivaatiolla on suuri merkitys humanistisessa oppimiskäsityksessä, jossa oppiminen nähdään mahdollisuutena kasvulle ja yhtenä keskeisimmistä tavoitteista on itsensä toteuttaminen (Holopainen, 2007, s. 12–13). Tämä korostuu aikuisilla huilunsoiton harrastajilla, sillä usein soittotunneille hakeudutaan aikuisena täysin omasta tahdosta.

Itseohjautuvuuden ja itsensä toteuttamisen lisäksi kokemuksellisuus ja yhteisöllisyys painottuvat humanistisessa oppimiskäsityksessä (Oulun Ammattikorkeakoulu, 2023a). Tämä on mielestäni merkittävä asia myös suhteessa musiikin oppimiseen; moni musiikin harrastaja etsii harrastuksestaan uusia kokemuksia. Ryhmäopetus on erinomainen esimerkki yhteisöllisyyden hyödyntämisestä oppimisprosessissa. Haastattelun mukaan ryhmädynamiikka kuitenkin vaihtelee todella paljon tapauskohtaisesti. Toiset ryhmät ovat todella puheliaita ja heillä on yhteisiä projekteja keskenään ja toisaalta on ryhmiä, jossa kukaan ei juurikaan puhu tunnin aikana ollenkaan.

Toinen itsetuntemusta, ihmisen kasvua ja kokemuksellisuutta korostava oppimiskäsitys on kokemuksellinen oppimiskäsitys. Siinä oppiminen nähdään prosessina, jossa oppiminen on kehämäistä, jatkuvaa tiedon syventymistä ja luomista. (Oulun Ammattikorkeakoulu, 2023b.) Kokemuksellisessa oppimiskäsityksessä edellytetään myös itsereflektiivisiä taitoja ja motivaatiota (Holopainen, 2007, s. 13). Kun oppija reflektoi, hän pyrkii omien kokemustensa kautta löytämään uusia tapoja ymmärtää asioita (Kaipainen, 2008, s. 8). Holopaisen (2007) mukaan kokemuksellisessa oppimiskäsityksessä oppiminen voidaan nähdä prosessina, joka on monipuolinen ja aktivoi oppijaa (Holopainen, 2007, s. 13). Aikuisten huilunsoiton harrastajien kohdalla oppimisprosessin monipuolisuus on tärkeässä roolissa, sillä se voi osaltaan auttaa ylläpitämään motivaatiota.

Opettajan rooli tässä oppimiskäsityksessä on luoda sellaiset olosuhteet, joissa uusien asioiden oivaltaminen ja toisaalta myös aiemman ja uuden tiedon hyödyntäminen olisi mahdollista. Myös reflektiossa opettaja voi auttaa oppijaa esittämällä kohdennettuja kysymyksiä, joilla saadaan oppija löytämään itse haluttu vastaus (Holopainen, 2007, s. 13). Tällaista ajatusta olen hyödyntänyt tekemissäni oppimateriaaleissa asettamalla harjoitusten ohkeen sellaisia kysymyksiä, kuten kuvan viisi harjoituksessa, joihin opettaja tietää kyllä vastauksen, mutta oppija joutuu päättämään itse joko soittaen kokeilemalla tai hyödyntämällä aiempia kokemuksiaan.

Humanistisen ja kokemuksellisen oppimiskäsityksen lisäksi myös konstruktivistinen oppimiskäsitys nojaa vahvasti oppijan itseohjautuvuuteen. Keskiössä tässä oppimiskäsityksessä on oppijan kyky hyödyntää aiemmin opittuja taitoja ja tietoja, ja oppimisessa ongelmanratkaisulla ja kokeilemisella on keskeinen merkitys (Oulun Ammattikorkeakoulu, 2023c). Huilunsoittoa harjoitellessa aikuinen oppija kerryttää muun muassa tekniikkaan liittyviä taitoja, joita hän hyödyntää uusia kappaleita harjoitellessa. Systän (2020) mukaan konstruktivistisen oppimistyylin vahvuus on se, että siinä pyritään ennen kaikkea oppimaan oivaltamien taitoja, eikä pelkästään opittavaa asiaa. Siinä pyritään lisäämään kiinnostusta opittavaa asiaa kohtaan juuri oppijan itsensä oivaltamia tapoja ja muistikuvia hyödyntäen. (Systä, 2020.)

Ajatus oppijan oivaltamien tapojen ja muistikuvien hyödyntämisestä toistuu tekemissäni materiaaleissa siten, että saman kaltaiset elementit, kuten sävelkulut ja rytmiiikka, toistuvat ensin säveltämissäni harjoituksissa ja myöhemmin sovituksissa tunnetuista kappaleista. Soittaja harjoittelee ensin tietyn asian, esimerkiksi kielitykseen liittyvän asian, ja hyödyntää tätä samaa tapaa soittaessaan toista teosta. Toisaalta myös motivaatio harjoitusten soittamiseen voi lisääntyä, kun tietää, että harjoituksen opittuaan voi soittaa samalla tavalla jotain itselle tuttua teosta.

Opettajan rooli konstruktivistisessä oppimiskäsityksessä on auttaa ja tukea oppijaa löytämään itse tietoa, mutta myös auttaa tunnistamaan niitä ongelmia, joita oppimiseen liittyy (Oulun Ammattikorkeakoulu). Kaipaisen (2008) mukaan katsotaankin, että oppiminen on tiedon rakentamista, ja opettaja ei siirrä suoraan tietoa oppijalle, vaan oppija on aktiivinen toimija, joka etsii merkityksiä itse saamastaan tiedosta opettajan luomassa oppimisympäristössä (Kaipainen, 2008, s. 8). Haastateltu kuvaa hänen ulosantiaan aikuisia opettaessa valmennustyyppiseksi. Hän kuvailee ikään kuin naamioivansa oppimistilanteen yhteistyöksi oppijan kanssa, vaikka lopulta hän on se henkilö, joka päättää mitä tehdään. Systän (2020) mukaan opettaja voi myös osaltaan vaikuttaa oppijan itse-tuntoon, ja sitä kautta edesauttaa oppimista (Systä, 2020). Mielestäni tämä on

myös tärkeä näkökulma aikuisten soittoharrastuksessa, sillä heillä musiikkiin voi liittyä itsetunnon näkökulmasta kipeitäkin muistoja.

Huilunsoiton oppimateriaaleissa kokemuksellista ja konstruktivistista oppimiskäsitystä voidaan hyödyntää. Useimmiten soittotaito perustuu aiempien taitojen ja kokemusten hyödyntämiseen ja syventämiseen. Harjoitukset voivat edetä taso tasolta haastavammiksi ja niissä voidaan käyttää samoja elementtejä, kuin aiemmissa harjoituksissa. Kun harjoitellaan esimerkiksi uutta rytmillistä elementtiä, sitä voidaan ensin harjoitella yhdellä sävelellä, sitten viedä se esimerkiksi asteikkokulkua etenevään harjoitukseen ja lopulta käyttää samaista rytmikuviota uudessa kontekstissa, kuten ”oikeassa” kappaleessa. Yksittäisten taitojen lisäksi musiikin oppiminen on isommassakin kuvassa hyvin pitkälti aiempien taitojen syventämistä ja uuden tiedon rakentumista vanhan tiedon ja taidon päälle.

4 Aikuisen musiikin harrastajan erityispiirteitä

Aikuisuus on yleensä ihmisen eliniän pisin ajanjakso, johon mahtuu useita erilaisia vaiheita. Kiisken (2018) mukaan aikuisuus voidaan määritellä kolmea eri näkökulmaa hyödyntäen: biologisen ja psykologisen kehityksen ja sosiokulttuurisen roolin perusteella. Ihminen kehittyy ja pyrkii toteuttamaan minän eri puolia, ja voidaankin katsoa, että aikuisuus ei ole staattinen tila. Aikuisuus koostuu eri elämänvaiheista, joiden rajapinnoilla ihminen tarkastelee omaa toimintaansa, minuitaan ja elämänrakennettaan ja pyrkii tekemään muutoksia. Usein elämänvaiheesta toiseen siirtyminen johtuukin juuri tarpeesta muuttaa jotain elämässään. (Kiiski, 2018, s. 8–9.)

Tässä opinnäytetyössä käsitän aikuisuuden alkavan noin 20–30 vuoden iässä ja pyrin tuottamaan sellaisia oppimateriaaleja, jotka sopisivat noin nuoresta aikuisesta noin 70-vuotiaaksi asti. En siis aio ottaa oppimateriaaleissa huomioon sellaisia seikkoja, jotka liittyvät esimerkiksi ihmisen fyysisiin haasteisiin, joita vanhemmalla iällä useimmiten muodostuu. Myös oppilaat, joita olen opettanut ovat olleet saman ikähaarukan sisällä, joten omat kokemukseni pohjautuvat sen ikäisiin oppijoihin.

4.1 Elämäkokemus oppimisressina

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppimista tapahtuu vanhoja tietoja ja taitoja hyödyntämällä, ja siten erityisesti aikuisilla iän mukana kertynyt elämäkokemus voi olla avainasemassa oppimisessa. Aikuinen on usein ehtinyt olemaan työelämässä ja mahdollisesti perustanut perheen. Nykypäivänä myös kouluttautumiseen käytetään enemmän aikaa (Kiiski, 2018, s. 10). Moni jo työelämässä oleva saattaa jatkokouluttautua tai jopa vaihtaa alaa. Kaikissa eri elämänvaiheissa ihmiselle kertyy uusia kokemuksia, ja niitä hän pystyy käyttämään resurssina oppimiselle. Kiisken (2018) mukaan näitä elämäkokemuksen tuomia resursseja hyödyntämällä ja niihin peilaamalla ihminen oppii uutta (Kiiski, 2018, s. 16).

Joskus elämäkokemus voi liittyä myös suoraan opittavaan aiheeseen. Aika usein aikuinen, joka hakeutuu soittoharrastuksen pariin, on harrastanut lapsena musiikkia tai hänen lähipiirissään, lapsuudenkodissa tai omassa nykyisessä perheessä, on musikaalisia ihmisiä. Myös haastatellun mukaan aikuiset voivat hakeutua soittotunneille siitä syystä, että he ovat nuoruudessaan soittaneet ja sitten jotain on tapahtunut ja myöhemmin aikuisiällä haluavat hakeutua uudestaan soittoharrastuksen pariin.

Kiisken (2018) mukaan, kun aikuinen aloittaa soittoharrastuksen uudestaan, on tällä jo valmiina jonkinlaiset taidot liittyen tämän instrumenttiin tai esimerkiksi klassisen musiikin perinteeseen. Näitä tietoja hyödyntämällä ja arvioimalla voidaan omaksua myös uutta tietoa. (Kiiski, 2018, s. 21.) Toisaalta aiempiin kokemuksiin voi liittyä epämurkavia ajatuksia. Olen usein kuullut aikuisilta, että heille on sanottu koulu-aikaan luokan edessä laulettuaan, etteivät he ole musikaalisia. Pahimmassa tapauksessa tällaiset kokemukset ovat aiheuttaneet traumoja, jotka voivat estää musiikkiharrastuksen aloittamisen. Myös pedagogiikka on vuosien varrella muuttunut, ja aiemmin esimerkiksi positiivisen pedagogiikan näkökulmat eivät ole olleet niin korostettuja, mitä ne nykypäivänä ovat.

Autioahon (2007) mukaan aikuiset eroavat lapsista oppijoina, ja siihen vaikuttavat monet seikat: sosiaaliset, kuten henkilön elämäntilanteen vaatimat rajoitteet, psykologiset, kuten henkilön omat asenteet, ja fyysiset tekijät, kuten aistit ja muisti. Iän myötä ihmisen fyysiset ominaisuudet muuttuvat, ja niillä voi olla negatiivinen vaikutus oppimiseen. Esimerkiksi erilaiset sairaudet ja muistinheikentyminen voivat hankaloittaa instrumentin oppimista. (Autioaho, 2007, s. 15–16.) Myös haastateltu nostaa esiin, että aikuisiällä oppimisvaikeuksien ja muiden lastenkin kanssa havaittavien haasteiden lisäksi haasteet voivat liittyä uusiin motorisiin haasteisiin, jotka liittyvät esimerkiksi ikääntymiseen. Oppilailla voi olla esimerkiksi reumaa, erilaisia vammoja tai perussairauksia, jotka voivat tuoda omat haasteensa oppimiseen ja toisaalta opettamiseen.

Ikä voi tuoda haasteiden lisäksi positiivisia vaikutuksia. Aikuisella iällä myös oppimistavat voivat muuttua. Iän myötä tiedonkäsittelymekanismit monipuolistuvat

ja siten aikuinen pystyy käsittelemään erilaisia asiakokonaisuuksia iän myötä paremmin (Holopainen, 2007, s. 4). Tämän olen huomannut myös itse opettaessani. Useimmiten lapsille uuden opittavan asian istuttaminen suurempaan kontekstiin tuottaa hankaluuksia, ja aikuisilla on lapsia parempi kyky käsittää laajempia kokonaisuuksia myös musiikin kontekstissa.

Soittoharrastus voi olla aikuiselle hyvä tapa laajentaa omaa minäkäsitystä myös suhteessa musiikkiin, kehittää itseään ja rakentaa identiteettiä. Kiisken (2018) mukaan musiikin harrastamista ei tarvitse sitoa ikään ja siitä voi saada työkaluja itsensä kehittämiseen monessa eri elämänvaiheessa joko lyhyellä tai pitkällä aikavälillä (Kiiski, 2018, s. 11). Kun puhutaan musiikillisesta minäkäsityksestä, tarkoitetaan sitä käsitystä, joka ihmisellä on itsestään suhteessa musiikkiin (Autioaho, 2007, s. 16). Ihminen, jolla on myönteinen musiikillinen minäkäsitys, kokee omat kyvyt ja musikaalisuuden riittäväksi musiikin harrastamiseen ja taas jos musiikillinen minäkäsitys on kielteinen, ei hän koe itseään riittävän taitavaksi harrastamaan musiikkia (Autioaho, 2007, s. 16–17).

Tämä musiikillinen minäkäsitys on mielestäni erittäin tärkeässä asemassa siinä vaiheessa, kun aikuinen miettii, voisiko hän aloittaa soittoharrastuksen, koska aiemmat kokemukset vaikuttavat siihen vahvasti. Opettajalla on tärkeä rooli oppijan musiikillisen minäkäsityksen rakentamisessa ja sen muuttamisessa myönteiseksi tai ylläpitämisessä sellaisena. Kun oppijalla on usko omiin kykyihin ja mahdollisuuksiin kehittyä, ja sekä oppija, että musiikin harrastamisen ympäristö ja yhteisö ymmärtävät, että myös aikuisiällä voi harrastaa musiikkia, harrastamisen kynnyks madaltuu (Kiiski, 2018, s. 19).

4.2 Moninaiset motivaatiotekijät ja motiivit musiikin harrastamiseen

Harrastaminen on sellaista toimintaa, joka ainakin aikuisilla tapahtuu yleensä omasta tahdosta. Syitä harrastamiseen ja sen aloittamiseen on monia. Niitä voivat olla esimerkiksi ihmisen henkilökohtaiset tavoitteet ja halu saada vaihtelua arkeen. Usein aikuisiällä harrastuksista, myös musiikista, haetaan vaihtelua arkeen. Haastateltu kertoo, että joku saattaa hakeutua soittotunneille antaakseen

uuden elämän perintösoittimelle, toinen saadaksesen omaa aikaa ja toinen taas esittääkseen tietyn kappaleen myöhemmin tulevaisuudessa esimerkiksi syntymäpäiväjuhlissa.

Autioahon (2007) mukaan harrastaminen tuo ihmiselle arkeen jotain pelkästään hänelle kuuluvaa ja merkityksellistä. Hänen mukaansa tavallista arkielämää voi jaksaa paremmin, kun välillä saa keskittyä johonkin henkilölle itselleen merkitykselliseen ja mielihyvää tuottavaan asiaan. Joillekin musiikki voi olla elämäntapa, mutta se voi olla myös harrastus ilman sen suurempaa merkitystä. Lapsilla sen sijaan harrastuksen oman mielenkiinnon lisäksi voi määrittää vanhempien tahto. (Autioaho, 2007, s. 17–18.)

Merkityksellisyyden ja vaihtelevuuden lisäksi musiikilla voi olla myös terapeuttinen vaikutus ihmisen elämään. Haastateltu huomioi, että musiikin harrastaminen lisää onnellisuutta, mikä on yksi tärkeimmistä motiiveista soittoharrastukselle. Autioahon (2007) mukaan musiikki koostuu paljon muustakin kuin instrumentista ulos tulleista äänistä; musiikkiin kuuluvat myös kokemukset ja tunteet, joita koetaan, kun soitetaan instrumenttia. Nämä tuntemukset ja kokemukset voivat myös vaihdella soittajan mukaan, koska eri kappaleilla voi merkitä kullekin soittajalle ja kuulijalle hyvinkin eri asioita, vaikka kappale ulospäin kuulostaisikin samalta. (Autioaho, 2007, s. 18.) Esimerkiksi tietty kappale voi toiselle ihmiselle tuoda muiston hautajaisista ja toisille häistä, ja siten kokemus ja tunteet voivat olla hyvinkin erilaisia.

Kun lapsi aloittaa soittoharrastuksen Taiteen perusopetuksen piirissä, voi hänellä olla edessään tie jopa ammattilaisuuteen asti. Joillakin vanhemmillä lapsen kehittyminen ammattilaiseksi asti saattaa olla jopa tavoitteena, kun he laittavat lapsensa opintielle musiikkiopistoon. Aikuisilla uusilla musiikin harrastajilla sen sijaan tuskin on ajatuksissa uusi ura ammattimuusikkona, eikä se yleensä mahdollista olisikaan. Autioahon (2007) mukaan aikuiset hakeutuvatkin ennen musiikkiopistojen avoimille osastoille tai muihin musiikinopetusta tarjoaviin laitoksiin, kuten kansalaisopistoihin tai yksityiselle sektorille, joissa musiikkia opiskellaan Taiteen perusopetusta vapaammin (Autioaho, 2007, s. 16). Kiisken

(2018) mukaan aikuinen valitsee useimmiten sellaisen oppilaitoksen tai osaston, joka mahdollistaa harrastamisen omalla vauhdilla ja joka huomio kunkin aikuisen elämäntilanteen asettamat rajat (Kiiski, 2018, s. 24).

Tärkeä syy harrastamiselle on motivaatio harrastusta kohtaan. Motivaatio voidaan jakaa sisäiseen, eli ihmisestä itsestään tuleva motivaatioon, ja ulkoiseen motivaatioon (Holopainen, 2007, s. 7). Kuitenkaan näitä kahta motivaatiota ei voida täysin pitää erillään toisistaan (Holopainen, 2007, s. 7). Aikuisilla motivaatio harrastamiseen on hyvin usein sisäistä, aikuisesta itsestään johtuvaa. Kiisken (2018) mukaan aikuisilla motivaatio voi olla seuraus jostain sen hetkisen elämän osa-alueesta, ja oppimisen tavoitteena voi olla jokin hyvinkin spesifi asia (Kiiski, 2018, s. 18). Musiikissa tällainen spesifi tavoite voi olla jopa tietyn kappaleen soittaminen yleisen soittotaidon sijaan. Haastateltu kertoo, että joskus tavoite voi olla esimerkiksi jonkin tietyn äänen kauniisti soittaminen tai kappaleen harjoittelu tärkeää päivää varten.

Motivaatiota voidaan ylläpitää sellaisilla tavoitteilla, jotka ovat samaistuttavia ja joilla voidaan luoda merkityksiä. Holopaisen (2007) mukaan mitä merkityksellisempiä ja mielekkäämpiä tavoitteet ovat, sitä kiinnostuneempia ja motivoituneimpia opiskelijat ovat. Opiskelijan itsensä asettamat tavoitteet ja vastuu omasta opiskelusta ovat tyypillisiä mielekkäälle opiskelulle. Tällöin oppimisesta muotoutuu itseohjautunut prosessi. Oppimisen ja opiskelun mielekkyyttä voidaan edesauttaa konkreettisilla tavoitteilla, jotka sekä auttavat oppijaa sitoutumaan opiskeluun, että opettajaa suunnittelemaan opetusta ja arvioimaan oppimista. (Holopainen, 2007, s. 21.) Koska oppijan itse määrittelemät oppimistavoitteet vaikuttavat esimerkiksi opiskelemisen mielekkyyteen, niitä korostetaan nykyään opettajan opetukselle asettamia tavoitteita enemmän (Holopainen, 2007, s. 22). Haastateltu huomioi, että vaikka jokin asia, kuten tietty kappale, ei välttämättä huilistisesti tuntuisi opettajan mielestä järkevältä, täytyy opettajan muistaa, että on kyse oppijan harrastuksesta ja sen pitää tuottaa tälle iloa. Tällöin tulee yrittää noudattaa oppijan toivetta ja edetä hänen tavoitteidensa, esimerkiksi toivekappaleiden mukaisesti.

4.3 Aikuinen itseohjautuvana oppijana

Aikuinen on ehtinyt oppimaan elämän osa-alueiden parissa eri asioita lapsia enemmän, ja heille itselleen on usein syntynyt kuva siitä, kuinka he asioita oppivat. Itseohjautuvuus onkin yksi aikuisen oppijan tunnusomaisista piirteistä. Itseohjautuva oppija on Kiisken (2018) mukaan muun muassa utelias, itsenäinen, joustava ja avoin ja tarvitsee oppiakseen sosiaalisia valmiuksia ja reflektiivisyyttä (Kiiski, 2018, s. 19). Aikuisia opettaessani olen huomannut, että he ovat usein lapsia uteliaampia esimerkiksi huilunsoiton tekniikkaan liittyviä asioita kohtaan. He myös useimmiten ovat itse etsineet kappaleita, joita haluaisivat soittaa soittotunneilla ja välillä he ovat harjoitelleet uusia kappaleita itsenäisesti kotona ennen kuin niitä on ehditty harjoittelemaan yhdessä soittotunnilla. Myös haastateltu huomioi, että aikuiset saattavat toisinaan etsiä itse paljon tietoa ja ovat siitä näkökulmasta itseohjautuvia. Holopaisen (2007) mukaan itsenäisyys tuo oppijalle mahdollisuuksia omien valintojen ja arviointien tekoon (Holopainen, 2007, s. 5).

Toisaalta itseohjautuvuus ei ole aina itsestänselvyys aikuisten kohdalla. Ei siis voida olettaa, että kaikki aikuiset pystyisivät toimimaan yhtä itsenäisesti ja itseohjautuvasti (Autioaho, 2007, s. 16). Välillä myös aikuisille täytyy opettaa asioita yhtä yksityiskohtaisesti kuin lapsille ja välillä lapset ovat aikuisia uteliaampia ja itsenäisempiä soittoharrastustaan kohtaan. Holopaisen (2007) mukaan itseohjautuvuus ei olekaan suoraan kokemuksen ja iän mukana saatu ominaisuus, vaan se on taito, jota varten tarvitaan motivaatiota oppijalta opittavaa asiaa kohtaan ja halua kehittyä oppijana. Itseohjautuvuuden taidon kehittymiseen tarvitaan motivaation lisäksi myös harjoittelua ja ohjausta. (Holopainen, 2007, s. 11.)

Myös haastateltu nostaa esiin näkökulman, jossa aikuinen ei olekaan itseohjautuva. Hän kertoo kokeneensa sellaisia tilanteita, joissa aikuinen oppija ikään kuin taantuu lapsen tasolle soittotunnilla ja saattaa esimerkiksi käyttäytyä huonosti. Hän myös huomioi sen, että toisinaan itsenäinen oppija saattaa aiheuttaa ongelmia, jos tämä on kotona selvittänyt videoiden avulla, miten huilua soite-

taan ja tunnilla selviääkin, että videolla mainittu tapa ei olekaan oikein. Haasteita tuottaa, jos oppija ei usko opettajaa, vaan väittää videolla esitetyn tekniikan olevan oikein ja saattaa olla hyvinkin vaativa sen suhteen opettajalle.

Opettajalta itseohjautuva oppija vaatii monipuolisia ratkaisuja ja luovuutta. Kiiskin (2018) mukaan itseohjautuvien oppijoiden kohdalla opettamisessa korostuu ennen kaikkea ohjaajan rooli perinteisen tiedonjakajan roolin sijaan (Kiiski, 2018, s. 20). Holopaisen (2007) mukaan pelkän itseohjautuvuuden varaan oppimista ei voida jättää, vaan opettajan työ on löytää sellaisia ratkaisuja opettamiseen, jotka ohjaavat oppijaa kehittämään itseohjautuvuuttaan (Holopainen, 2007, s. 10). Omassa opetustyössäni pyrin löytämään materiaaleiksi sellaisia kappaleita ja harjoituksia, jotka motivoivat oppijaa keksimään itse ratkaisuja ja hyödyntämään aiemmin opittuja taitoja. Usein kysyn oppilailtani toiveita genren ja kappaleiden suhteen ja toiveita kuuntelemalla pyrin löytämään sellaisia harjoituksia, jotka kannustaisivat oppilaita itsenäiseen harjoitteluun ja tutkiskeluun.

4.4 Oppijan näköisiä oppimissisältöjä ja omat kokemukseni aikuisten opettamisesta

Olen opintojeni aikana ehtinyt sekä opettamaan itse aikuisia, että observoimaan toisten opettajien pitämiä tunteja heille. Minulle itselleni on erittäin tärkeää, että kuka tahansa iästä tai muusta taustasta riippumatta uskaltaisi ja voisi hakeutua harrastamaan musiikkia kullekin mielekkäällä tavalla. Olen kiinnostunut yhteiskuntaan ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä teemoista, ja mielestäni eri ihmisten mahdollisuudet harrastaa liittyvät näihin teemoihin vahvasti.

Aikuisten opettaminen on hyvin pitkälti samanlaista kuin lasten, mutta toki heidän erityispiirteensä ja taustansa tulee ottaa huomioon sekä opettamisessa, että opetuksen suunnittelussa. Aikuisten kohdalla opetusta suunnitellaan hyvin paljon heidän itsensä tai heidän kanssaan mietittyjen tavoitteiden pohjalta esimerkiksi opetussuunnitelman sijaan. Holopaisen (2007) mukaan opetussuunnitelmaa voidaan pitää lähtökohtana opettamisessa ja opetussisältöjä voidaan suunnitella oppimistavoitteiden ja oppijan aiemman osaamisen mukaan (Holopainen, 2007, s. 22).

Etenkin ryhmäopetuksessa on käytännössä mahdotonta keksiä sellaisia ratkaisuja, jotka olisivat optimaalisia kaikille ryhmän opiskelijoille, koska kukin oppija oppii eri tavalla ja kokee eri asiat mielekkäiksi. Holopaisen (2007) mukaan opetussisältöjä tulisi pyrkiä suunnittelemaan yhdessä oppijoiden kanssa, koska se voi parantaa mahdollisuuksia löytää mahdollisimman mielekästä sisältöä kaikille (Holopainen, 2007, s. 23). Käytännön elämässä soittotunneilla mielekkyyttä voidaan edesauttaa esimerkiksi monipuolisella ohjelmistolla ja tuntien vaihtelevuudella. Haastateltu kertoo, että hän pyrkii valitsemaan sellaisia materiaaleja, joista osa on oppijoille tuttuja entuudestaan ja osa hieman ”oudompia”.

Olen huomannut observoidessani ryhmätunteja, että usein aikuisia opettaessa opettajat valitsevat tunneille useita erilaisia kappaleita, jotta tunnilla olisi vähän jokaiselle jotakin. Kun opetan itse, pyrin löytämään jokaisen oppijan kanssa sellaisen kaavan tunnille, joka sopisi mahdollisimman hyvin kullekin oppijalle. Toiset aikuiset haluavat keskittyä pitkään huilunsoiton teknisiin valmiuksiin ja toisille taas on tärkeää päästä soittamaan mahdollisimman paljon erilaisia kappaleita.

Haastateltu kertoo, että toisinaan aikuiset tulevat tunneille ja haluavat soittaa mahdollisimman paljon kappaleita ja mahdollisimman vähän teknisiä harjoituksia. Hän kertoo, että tällöin opettaja joutuu olemaan joustava, mutta myös hivuttamaan mukaan sellaisia harjoituksia, jotka antavat hyviä työkaluja kappaleiden soittoon. Hän myös huomioi, että opettajan täytyy myös muistaa mitä on oppijalle luvannut. Jos on sovittu, että tunnilla soitetaan vain vähän teknisempiä harjoituksia ja enemmän kappaleita, pitää muistaa, että niitä kappaleita myös oikeasti soitetaan eikä jäädä jumiin teknisiin harjoituksiin.

Ryhmäopetuksessa minua on kiehtonut ryhmädynamiikan luominen ja minäpystyvyyden löytäminen. Olen huomannut, että mitä enemmän oppijat tukevat ja kannustavat toisiaan, sitä enemmän he myös itse oppivat ja ainakin uskaltavat yrittää. Kun tunnelma soittotunnilla on rento ja virheille annetaan tilaa, ruokkii se luovuutta ja tuo onnistumisen kokemuksia silloin kun oppii uuden taidon

tai pystyy soittamaan esimerkiksi uuden kappaleen läpi. Musiikki tuo myös mahdollisuuksia tutustua sellaisiin ihmisiin, joihin ei muuten tulisi tutustuttua. Kun päästään tutustumaan eri ihmisiin eri taustoista, tuo se uusia näkökulmia ja parhaimmassa tapauksessa edistää esimerkiksi yhdenvertaisuutta. Tämä nousi esiin myös haastattelussa; haastateltu kertoo, että samalla tunnilla saattaa olla esimerkiksi työttömiä ja yritysjohtajia. Toisaalta hän myös kertoi, että toisinaan oppilaat eivät edes halua kertoa taustastaan.

5 Aikuisten oppimateriaalit esittelyssä

Jo ennen opinnäytetyöni aiheen päättämistä olin yrittänyt etsiä paljon aikuisille soveltuvaa alkeissoittomateriaalia opetustyön takia. Olin huomannut, että aikuisille suunnattua alkeismateriaalia, erityisesti suomenkielistä, on aika vähän saatavilla. Opintojeni aikana meille oli esitelty joitakin soitonoppaita, jotka soveltuvat aikuisille, mutta varsinaisia aikuisten huilukouluja oli hyvin vähän. Lapsille suunnattuja kouluja on useita, esimerkiksi Suomessa paljon käytetty *Vivo huilu* (Mäkikä & Talvitie, 2004) ja *Marin huilukoulu* (Pietiläinen, 1987). Lapsille suunnatuissa teoksissa kappaleet ovat useimmiten lastenlauluja ja esimerkiksi visuaalisesta ilmeestä on helppo päätellä kyseisen teoksen kohderyhmä. Tässä opinnäytetyössä keskityn nimenomaan aikuisille suunnattuihin materiaaleihin ja tehdä sellaisia itse, joten sellaisiin materiaaleihin perehtyminen osana opinnäytetyötä tuntuu luontevalta.

5.1 Oppimateriaalien valinta

Kuten sanottua, aikuisille suunnattua alkeissoittomateriaalia on löydettävissä suhteellisen vähän verrattuna samantasoisille lapsille suunnattuihin materiaaleihin. Päätin hakea tietoa ja lähdemateriaalia tietokannoista, jotka käsittävät pääkaupunkiseudun ja lähialueiden kirjastot, sekä internetissä löytyvät vapaasti käytettävissä olevat lähdemateriaalit. Huilukoulujen lisäksi päätin etsiä muillekin instrumenteille suunnattuja teoksia, jotta saisin enemmän lähdemateriaalia käyttöni.

Lopulta löysin sopivia teoksia seuraavista tietokannoista: MetCat ja Arscat. Tiedonhaussa asiasanoina käytin muun muassa sanoja ”huilu”, ”huilukoulu”, ”aikuinen”, ”soitonopetus”, ”alkeissoitto” ”musiikinopetus” ja näiden yhdistelmiä ja englanninkielisiä vastineita. Tiedonhaun lisäksi tiedossani oli valmiiksi muutamia oppaita, kuten Huiluvälön käsikirja, joiden tiesin sopivan työhöni entuudestaan. Etsin myös mahdollisia aineistoja selailemalla kirjaston hyllyjä fyysisesti paikan päällä.

Valintakriteereistä tärkeimpänä minulle oli se, että teokset ovat nimenomaan aikuisille suunnattuja, tai etteivät ne ole ainakaan ilmiselvästi lapsille tarkoitettuja. Koska sopivia huilukouluja löytyy niin vähän, päätin valita aineistokseni myös muutamia tekniikkaan ja tekniikkaharjoituksiin keskittyvää teosta. Kohderyhmän lisäksi halusin aineiston olevan 2000-luvulla julkaistua, mutta osa aineistosta on aiemmin julkaistu. Tämä valintakriteeri mahdollistaa sen, että materiaalia on mahdollista löytää helposti (niin minun, kuin soittoharrastajan ylipäättään).

Lopulta sain käyttööni kolme huilukoulua, kolme tekniikkaopasta ja yhden pianon alkeissoitonoppaan. Nämä teokset antavat mielestäni riittävän hyvän kuvan aikuisten alkeissoittomateriaaleihin, mutta varmasti suuri määrä oppaita jää rajauksen ulkopuolelle. Tiedostan, että on olemassa lisää englanninkielisiä huilukouluja, jotka sopisivat opinnäytetyöni aineistoksi, mutta niitä ei ole helposti saatavilla eivätkä ne siten ole lähdemateriaalina tässä työssä. On huomionarvoista, että mikäli perehtyisin lapsille suunnattuun materiaaliin, olisi niitä huomattavasti enemmän ja helpommin saatavilla. Perustelen siksi näiden aineistojen olevan riittävän monipuolinen katsaus aiheeseen suhteessa siihen, miten paljon aikuisille suunnattua materiaalia ylipäänsä on saatavilla.

5.2 Alkeisoppaiden esittely

Esittelen seuraavaksi alkeissoitto-oppaat, jotka olen valinnut mukaan työhöni. Pyrin avaamaan kunkin teoksen tärkeimmät piirteet ja ominaisuudet näkökulmistani niiden sopivuus aikuiselle oppijalle. Esittelemisen lisäksi kommentoin havaitsemiani asioita, jotka poikkeavat lapsille suunnatuista oppaista ja muita asioita, jotka kiinnittivät huomioni teoksiin tutustuessani, sekä kuvailen teoksen visuaalista ilmettä.

5.2.1 Kristiina Jääskeläinen, Jarkko Kantala & Eeva Sarmanto-Neuvonen: *ANNA SOIDA! Pianokoulu aikuisille* (2020)

Ensimmäisenä esittelen pianonsoittoon tarkoitettua teoksen. Sen tekijät kuvailevat oppaan sopivan aikuisille oppijoille, jotka ovat soittaneet jo hieman aiemmin. Opas soveltuu myös ryhmäopettamisen tarpeisiin. Pianokoulun kappaleista osa

on sävelletty suoraan oppaaseen ja osa kappaleista on tuttuja kappaleita useasta genrestä, esimerkiksi Raimond Valgren *Saarenmaan valssi* ja Oskar Merikannon *Valse Lente* lienee monille tuttuja kappaleita.

Teoksessa neuvotaan musiikinteoriaan ja pianonsoiton tekniikkaan liittyviä seikkoja hyvin lyhyesti ja osa ohjeista jättää oppijalle itselleen mahdollisuuden oivaltaa jonkin uuden asian. Esimerkiksi G-duuri asteikko oli aluksi opetettu soittamaan, kuten C-duuri, mutta aloittamaan G-sävelestä. Tällöin oppija itse joutuu kuuntelemaan, tuleeko asteikkoon lisätä uusia etumerkkejä. Seuraavassa tekstikappaleessa asia oli kuitenkin selitetty, joten jos oppija ei itse huomannut, viimeistään siinä vaiheessa huomaa, että jokin asia uudessa asteikossa on toisin.

Aikuisille suunnattuun materiaaliin viittaa yksinkertaisten ohjeiden lisäksi myös teoksen ulkoasu. Pianokoulussa ei muutamaa soittoasentoon liittyvää kuvaa lukuun ottamatta lainkaan kuvia. Myös oppaaseen sävellettyjen harjoitusten nimet viittaavat, että teos on suunniteltu aikuisten käyttöön. Harvassa lasten soitonoppaissa olisi kappaleiden niminä esimerkiksi *Sydänsuru* (Kantala) tai *Haa-remmin yö* (Kantala).

5.2.2 Trevor Wye: *Beginner's Book for the Flute (osa 1)* (1984)

Trevor Wye on tunnettu huilisti ja soitonoppaiden tekijä. Hän on koontanut muun muassa erilaisista ääniharjoituksista koostuvan teoksen *Complete Daily Exercises for the Flute* (Wye, 1999), jota useat huilistit käyttävät päivittäisen harjoittelun tukena. *Beginner's Book for the Flute* koostuu Wyen mukaan uusista ideoista ja formaateista, mutta hyödyntää hyväksi todettuja menetelmiä aiemmin julkaistuista oppaista. Harjoitukset sopivat yksin soitettaviksi, mutta osaan on sävelletty myös toinen stemma, jotta kappaleita voi soittaa myös yhdessä toisen huilistin kanssa.

Teoksen ensimmäisillä sivuilla heti esipuheen jälkeen on esitelty huilukouluille ominaiseen tapaan oikeanlainen soittoasento ja musiikin teorian perusteita (muun muassa tahtiosoitukseen ja nuottien aika-arvoihin liittyviä perusseikkoja). Kiinnitin huomiota, että Wye oli nostanut esiin listan asioista, joita ei pitäisi

tehdä. Useimmiten soitonoppaissa neuvotaan tekemään kukin asia jollakin tavalla, tai huomioimaan jokin seikka ja harvemmin käytetään kieltosanaa tässä tarkoituksessa. Wye esimerkiksi neuvoo, ettei tulisi soittaa siten, että nuotit ovat pöydällä ja siten soittoasento olisi huono. Useimmiten vastaava asia on käsitelty neuvomalla nuottitelineen oikea paikka suhteessa soittajaan kieltämisen sijaan.

Beginner's Book for the Flute -oppaassa on paljon lyhyitä harjoituksia. Niistä osa on kohdistettu tietyn tekniikan harjoitteluun (esimerkiksi hengitykseen liittyviin seikkoihin) ja osassa tavoitteena on muun muassa uusien sävelien oppiminen. Kappaleet ovat ainakin minulle tuntemattomia: tunnistin vain muutamia säveltäjiä ja joululauluja. Teoksessa on myös paljon Wyen itsensä säveltämiä ääniharjoituksia.

Visuaaliselta ilmeeltään teos on erittäin yksinkertainen: tekstiä on vähän ja harjoitukset on aseteltu hyvin systemaattisesti peräkkäin. Kirjassa on muutamia kuvituskuvia, lähinnä huilun historiaan liittyvistä teemoista, jotka elävöittävät ulkoasua. Tekstiä harjoitusten välissä on suhteellisen vähän ja uudet opittavat asiat on selitetty hyvin tiiviisti. Luulen, että ulkoasun yksinkertaisuuteen vaikuttaa teoksen julkaisuajankohta, sillä uudemmissa teoksissa on yleensä panostettu visuaaliseen ilmeeseen enemmän.

5.2.3 Peter Wastall: *Learn As You Play the Flute* (1979)

Wastallin teos *Learn As You Play the Flute* sopii sekä yksilö-, että ryhmäopetuksen tarpeisiin. Harjoitukset ovat vaihtelevan pituisia, yleensä muutamasta tahdistasta muutaman rivin mittaisiin kappaleisiin ja ääniharjoituksiin. Aiemmin esiteltyihin teoksiin verrattuna *Learn As You Play the Flute* -teoksessa on vieläkin vähemmän tekstiä tukemassa harjoituksia, ja suurin osa opittavista aiheista on jätetty soittamalla oppimisen varaan, kuten teoksen nimikin viittaa.

Tämä teos on jaettu 24 osioon (*unit*), joissa kussakin opetetaan jokin uusi taito, kuten uusi sävel. Kaikissa näissä osioissa aloitetaan perus ääniharjoituksista ja edetään kohti pieniä kappaleita. Mitä pidemmälle taidoissa mennään, sitä vä-

hemmän yksinkertaisempia ääniharjoituksia on ja sitä enemmän ”oikeita” kappaleita on. Joka kahdeksannen osion jälkeen Wastall esittelee liudan kappaleita (*Concert Pieces*), joita pystyy soittamaan siihen mennessä opituilla taidoilla.

Mielestäni Wastallin tapa jäsentää huilukoulu on hyvin kiinnostava. Tätä mallia noudattamalla jokaisen kahdeksan osion jälkeen saavutaan ikään kuin välites-tiin, jossa päästään hyödyntämään siihen mennessä opittuja taitoja. Nämä kappaleet on otsikoitu näyttävästi, ja koko aukeaman visuaalinen ilme viittaa siihen, että kappaleet ovat ”oikeasta elämästä” eikä tekniikkaharjoituksia varten luotuja yksittäisiä tahteja säveliä. Kappaleisiin on myös lisätty huomattavasti enemmän esitysohjeita ja muuta informaatiota kappaleesta verrattuna osioiden harjoituk-siin.

Learn As You Play the Flute on selvästi aikuisemmalle oppijalle tarkoitettu teos. Kappalevalinnat on tehty klassisen musiikin tunnetuista sävelmistä, kuten W. A. Mozartin *Menuetti (Divertimento No. 2)*. Teoksesta huokuu Wastallin yritys saada oppija huomaamaan, että tämä voi soittaa ”oikeita” kappaleita hyvin pian soittoharrastamisen alusta asti. Visuaalinen ilme tässäkin teoksessa on hyvin pelkistetty, eikä kuvia (muutamaa soittoasentoon liittyvää kuvaa lukuun otta-matta) ole. Wastall neuvoo jokaisen osion alussa uuden aiheen perusteet ja muut oppaasta löytyvät tekstit on jaettu teemoittain: äänenmuodostus, muusik-kous, sormitekniikka ja vinkkejä nuotinlukemiseen. Nämä teemat ovat ikään kuin ylimääräisiä vinkkejä, ja ne on kirjoitettu harjoitusten väliin tuomaan jotain ekstra harjoitteluun.

5.2.4 Laura Perälä: *Syntynyt soittamaan: huilukoulu aikuisille* (2011)

Laura Perälän *Syntynyt soittamaan* kuuluu Turun ammattikorkeakoulun oppima-teriaaleja -sarjaan, ja teoksen tekemistä on ohjannut Liisa-Maria Lilja-Viher-lampi. Teos on yksin- ja yhteissoittoon sopiva teos, joka on tarkoitettu huilunsoi-ton opettamiseen ja oppimiseen. Teoksen kohderyhmä on aikuiset vasta-aloitte-

levat huilistit. Ennen varsinaista esipuhetta teoksen tekemistä ohjannut Lilja-Viherlampi kertoo lukijalle aikuisten oppimisesta ja aikuisten taustoista, jotka mahdollisesti vaikuttavat oppimiseen.

Huilukoulu alkaa perinteiseen tapaan lyhyellä teoriakatsauksella, jossa on neuvottu asiat aivan alusta asti, muun muassa miltä nuottikuva näyttää ja millaisia aika-arvoja on. Ennen sävellajeissa soittamista Perälä on koonnut muutaman aukeamallisen harjoituksen, jotka on jaettu vasemmalla kädellä ja molemmilla käsillä soitettaviin harjoituksiin. Useimmiten huilunsoittaminen aloitetaan juuri vasemman käden sormia käyttämällä (sävelet g1-h1), mutta en ole ennen nähnyt oppaassa, että asia olisi ilmaistu näin (esim. "vasemman käden harjoituksia").

Syntynyt soittamaan -teos sisältää runsaasti musikaalisia harjoituksia. Kappaleet ovat pääsääntöisesti tuttuja kansanlauluja, mutta teoksesta löytyy myös Perälän itsensä säveltämiä kappaleita. Harjoituksissa edetään sävellajeittain, mikä tavoittelee sitä, että oppija pääsee heti liittämään opitun asian itse musiikkiin. Kappaleista valtaosa on yksinsoitettaviksi tarkoitettuja, mutta teoksessa on myös duettoja. Näissä duetoissa toinen stemma on selkeästi opettajan (tai muun kokeneemman huilistin) soitettavaksi tarkoitettu, sillä se on huomattavasti haastavampi. Ajatuksena on, että toinen stemma johdattelee oppijan tutustumaan musiikin historiaan ja sen eri tyylipiirteisiin, sillä stemma mukailee juuri kullekin tyylipiirteelle ominaisia sävelkulkuja.

Valmiiksi sävellettyjen harjoitusten lisäksi teokseen on jätetty paljon tilaa improvisoimiselle. Usein kuvien kohdalla on ohje, joka neuvoo oppijaa soittamaan kuvan tunnelmasta huokuvia aiheita ammentaen. Jo aivan ensimmäisissä harjoituksissa oli annettu esimerkki, jossa tahteihin oli merkitty vain yksi tai kaksi säveltä, ja oppijan tehtäväksi oli jätetty keksiä itse loput. Rytmikkaa monipuolisia harjoituksia ovat muun muassa harjoitukset, joissa on kirjoitettu ulos ensimmäisen säkeistön sanat melodiaan ja loput säkeistöt pelkästään tekstinä. Oppija saa siis itse miettiä, millainen rytmikka on lyriikoiden taustalla. Nämä tavat madaltavat heti soittoharrastuksen alusta asti kynnystä improvisoimiselle ja

ruokkivat oppijan luovuutta ja soveltamiskykyä. Improvisaatioharjoitukset sopisivat myös lapsille, mutta ohjeistusta pitäisi olla heille enemmän.

Tässäkin teoksessa on todella vähän tekstiä. Uudet opittavat aiheet on selitetty hyvin napakasti, ja opettajan vastuulle jää paljon asioita. Useimmiten uudet merkit, esimerkiksi etumerkit, on merkitty selkeästi sivun alareunoihin värilliselle pohjalle, mutta niitä ei yhtä virkettä enempää selitetä. Kiinnitin huomiota siihen, että uudet sävelet ja sävellajit on esitelty myös pianon koskettimistoa hyödyntäen. Useat aikuiset ovat mahdollisesti soittaneet aikoinaan pianoa, tai pianon koskettimisto on muuten tutumpi kuin huilun läpät, joten koskettimisto voi olla monille mukava tapa ymmärtää mikä sävel on kyseessä nuottikuvan lisäksi.

Visuaalinen ilme noudattaa samaa linjaa kuin aiemmin esittelemäni teokset: sivut ovat hyvin pelkistettyjä ja harjoitukset on aseteltu tasaisesti. Tässä teoksessa on aiempiin teoksiin verrattuna enemmän kuvia, ja ne eivät liity varsinaisesti huilunsoittamiseen. Kuvat ovat luontokuvia, ja useisiin niistä on liitetty ohje improvisointiin. Teoksen ulkoasua virkistää se, että kuvat ovat värikuvia ja pääotsikoiden taustalle on lisätty yhteneväinen värimaailma.

5.3 Tekniikkaoppaiden esittely

Valitsin opinnäytetyöni tueksi myös muutaman tekniikkaoppaan, sillä jaan itse tekemäni materiaalin eri tekniikoita harjoittaviksi materiaaleiksi. Nämä tekniikkaoppaat sisältävät erilaisia harjoituksia, jotka soveltuvat sekä alkeisoppijoille että pidemmällä huilunsoitossa oleville henkilöille.

5.3.1 Peter-Lukas Graf: *Check-up – 20 Basic Studies* (1992)

Peter-Lukas Grafin tekniikkaharjoituskirja *Check-up – 20 Basic Studies* on teos, joka sopii osittain aloittelijoille, mutta mielestäni paremmin pidemmällä oleville huilisteille. Teoksessa on kymmenen teemaa, jotka etenevät haastavuuden mukaan perinteisistä hengitysharjoituksista vikkeliin sormiharjoituksiin ja kielen nopeutta vaativiin artikulaatioharjoituksiin.

Ennen varsinaisia harjoituksia Graf on koonnut kattavan listan yleisesti harjoitteluun liittyvistä teemoista. Aluksi hän kertoo 'harjoittelun filosofiasta' (*The 'Philosophy' of Practice*), jossa hän avaa soittajalle harjoittelun perimmäiset tavoitteet: muun muassa laadukkaan musiikin tekeminen. Lisäksi hän on koonnut seitsemän 'kultaista sääntöä' harjoittelun tueksi, joita ovat hänen mukaansa esimerkiksi vaihtelun merkitys ja rytmillinen tarkkuus.

Harjoitukset on jaettu teemoittain, joita ovat esimerkiksi asteikot, ansatsi, hengitys- ja sormiharjoitukset. Ennen jokaista harjoitusta Graf on listannut kunkin harjoituksen tärkeimmät tavoitteet. Esimerkiksi hengitysharjoitusten kohdalla toinen tavoitteista oli olla liikuttamatta rintakehää soittaessa. Harjoitukseen on merkitty ohjenumeroita, jotka on kirjoitettu harjoitusten jälkeen auki, jotta sopiva määrä tekstiä mahtuu paperille. Itse harjoitukset on nuotinnettu muutamaaan sävellajiin esimerkin omaisesti ja sen jälkeen on annettu vain lähtösävelet. Tällainen tapa edellyttää soittajalta laajaa tuntemusta esimerkiksi sävellajeista, eikä siten sovellu välttämättä vasta-alkajille. Harjoitusten jälkeen Graf on koonnut lisää vinkkejä, joiden avulla soittamisesta voi saada monipuolisempaa.

Teos on selvästi suunnattu aikuiselle soittajalle; siinä ei ole lainkaan kuvia eikä värejä. Jokainen harjoitus on selitetty todella tarkasti ja vinkit ovat hyvin teknisiä. Sen sijaan esimerkiksi mielikuvia ei ole hyödynnetty juuri lainkaan, mikä on taas ominaista lapsille suunnatuissa oppaissa. Teoksessa on tekstiä ylipäätään todella paljon, mikä sopii aikuiselle paremmin kuin lapsille.

Oppaan mukana oli ohjeistus lämmittelyharjoitukseen, jossa soitettaisiin kaikista teoksen teemoista harjoituksia putkeen tunnin ajan. Tällainen harjoitus kuulostaa mielestäni sen verran intensiiviseltä ja raskaalta, etten näe, että aloittelija voisi sellaista suorittaa. Ylipäätään suuri osa teoksen harjoituksista edellyttää hyviä teknisiä valmiuksia ja soittokuntoa.

Koen, että tämä teos sopii itsenäiseen harjoitteluun paremmin ammattilaiselle tai pitkällä soittoharrastuksessa olevalle kuin aloittelijalle. Harjoitukset on nuotinnettu todella tarkasti, mikä voi olla liian haastavaa aloittelijalle, mikäli tämä ei

osaa lukea vielä nuotteja. Esimerkiksi hengitysharjoituksiin on nuotinnettu hengitystä varten olevat tauot 16-osanuotin tarkkuudella. Osa näistä harjoituksista ole selitetty niin yksityiskohtaisesti, että jopa minun oli hankalaa ymmärtää mitä niissä kuuluisi tehdä. Mikäli näitä harjoituksia haluaisi käyttää aloittelijan kanssa, niitä voisi ennemmin käydä läpi suullisesti ja soittamalla yhdessä soittotunnilla, sillä moni harjoituksista on helpompi ymmärtää soittamalla kuin nuottia lukemalla.

5.3.2 Simon Hunt: *Learning to Play The Flute* (1979)

Learning to Play The Flute (Hunt, 1979) on teos, joka sopii sekä huilukouluksi, että tekniikkaoppaaksi. Teos on jaettu oppikirjamaiseen kirjalliseen osuuteen ja viiteentoista eri harjoituskokonaisuuteen (*lessons*). Harjoitukset ovat lyhyitä ja sopivat hyvin vasta-alkajille, mutta myös pidemmällä oleville huilisteille ääni- ja lämmittelyharjoituksiksi.

Hunt on koonnut teoksen alkuun erittäin kattavan paketin huilun historiasta, perustekniikasta ja musiikin teorian alkeista. Tässä tekstiosuudessa on myös muutamia kuvia esimerkiksi ihmisen anatomiasta ja erilaisista huiluista, kun taas itse harjoitusten ohella ei ole kuvia lainkaan. Teksti on helppolukuista, mutta selkeästi aikuisille suunnattua. Esimerkiksi hengittämistä käsitellessä Hunt ilmaisee, miten lapset sen tekevät, ja siitä jää lukijalle sellainen olo, että se, kuinka lapset tekevät, on väärin.

Teoksen idea on samankaltainen kuin Wastallin *Learn As You Play the Flute* -huilukoulussa (Wastall, 1979): harjoitukset on jaettu pienemmiksi kokonaisuuksiksi, joissa on aluksi perusharjoituksia ja niiden jälkeen otteita oikeista klassisen musiikin kappaleista. Tässä Huntin teoksessa on onnistuttu yhdistämään todella hyvin uuden tekniikan tai esimerkiksi sävellajin oppiminen tuttuihin klassisen musiikin kappaleisiin. Esimerkiksi Mozartin *Taikahuilu* ja *Figaron häät* voivat olla tuttuja oopperoita monelle musiikinharrastajalle.

Tämä teos sopii mielestäni vasta-alkajalle paremmin kuin Grafin *Check-up – 20 Basic Studies* (Graf, 1992), koska harjoitukset on kirjoitettu selkeämmin ja huomattavasti kapeammalle ambitukselle. Melodiat ovat myös rytmisesti suhteellisen yksinkertaisia, joten ne ovat helposti omaksuttavia ja luettavia. Harjoitusten ohessa tekstiä on huomattavasti vähemmän, kuin Grafin teoksessa, mikä toisaalta selkeyttää ulkoasua, mutta toisaalta jättää oppijalle selvitetäväksi ja havaittavaksi asioita itsenäisesti.

Kiinnitin myös huomiota teoksen lopusta löytyvään koontiin huilumusiikista. Tällainen kattava listaus on hyvä paketti aloittelijalle kuuntelemista varten: kuuntelemalla huilumusiikkia voi saada lisää motivaatiota ja inspiraatiota oman soittotaidon kehittämiseen. Vaikka osa kappaleista on ammattitason ohjelmistoa, voi niitä kuuntelemalla oppia paljon musiikillisesta ilmaisusta ja huilun monipuolisuudesta instrumenttina.

5.3.3 Katri Rehnström: *Huiluvelhon käsikirja – Kootut harjoitukset* (2021)

Katri Rehnströmin *Huiluvelhon käsikirja – Kootut harjoitukset* on mielestäni todella hyvä opas sekä soittotunneille käytettäväksi, että itsenäiseen harjoitteluun esimerkiksi aikuisille. Teoksessa on käsitelty huilunsoiton olennaisia tekniikoita sekä kirjallisesti, että soitettavin harjoituksin. Valitsin tämän teoksen opinnäytetyöhöni mukaan, koska olin tutustunut siihen jo aiemmin muun muassa opetusharjoittelun yhteydessä, ja se on huomattavasti tuoreempi teos, kuin kaksi edellistä esittelemääni opasta.

Huntin (*Check-up – 20 Basic Studies*, 1992) ja Grafin (*Learning to Play The Flute*, 1979) huiluoppaista poiketen, Rehnström ei ole asettanut kaikkea kirjallista osuutta teoksen alkuun, vaan hän on yhdistänyt ne soitettavien harjoitusten kanssa aihepiireittäin. Tekstiosuuksissa hän viittaa myös esimerkiksi toisten tekemiin huiluoppaisiin ja teorioihin huomattavasti enemmän, mitä Huntin ja Grafin teoksissa. Mielestäni Rehnström avaa erilaisten tekniikoiden perimmäisiä syitä ja seurauksia Grafia ja Huntia enemmän.

Tässä teoksessa pidempien teoreettisten tekstiosuuksien väliin on lisätty myös paljon sellaisia harjoituksia, joita voi soittaa ilman nuottikuvaa. Tällaiset harjoitukset auttavat huilistia keskittymään nimenomaan soittamiseen ja tekniikan olennaisimpiin asioihin, kun tämän ei tarvitse samaan aikaan lukea nuotteja. Varsinkin aloittelijalle tällaiset harjoitukset voivat olla erittäin hyödyllisiä, koska usein, jos nuotinlukutaito ei ole vielä sujuvaa, keskittyminen kohdentuu usein enemmän oikeiden sävelien soittamiseen esimerkiksi laadukkaan soinnin sijaan. Soitettavien harjoitusten lisäksi teoksessa on paljon muitakin harjoituksia, esimerkiksi hengitykseen ja tukeen liittyviä kehollisia harjoituksia.

Teoksen ulkoasu on erittäin selkeä ja siinä on pieniä kuvakkeita, kuten tähtiä, jotka auttavat lukijaa hahmottamaan ensisilmäyksellä, millaisista asioista kukin aukeama koostuu. Nopeasti tunnistettavia elementtejä ovat esimerkiksi muistilistat ja taikasauvakuvakkeella merkityt spesiaalimmat vinkit. Mielestäni ulkoasultaan, taikasauvoista ja tähdistä huolimatta, teos vaikuttaa enemmän aikuisille, kuin lapsille suunnatulta, sillä tekstiä on suhteellisen paljon ja ylimääräisiä kuvia ei juurikaan ole.

Huiluvelhon käsikirjassa on mielestäni onnistuttu erityisen hyvin laatimaan sellaisia harjoituksia, joissa soittaja pääsee rakentamaan omaa osaamista pienistä paloista pikkuhiljaa. Useissa harjoituksissa lähdetään hyvin yksinkertaisista vaiheista ja taso tasolta edetään kohti haastavampaa soitettavaa saman tekniikan ympärillä. Aloittelijat on huomioitu esimerkiksi siten, että useista vaativimmista harjoituksista löytyy vierestä myös helpotettu versio. Esimerkiksi, jos harjoitus koostuu 16-osanuottikuvioista, harjoituksen oheen on kirjoitettu sama harjoitus neljäsosanuotein, mikä voi olla sanallista ohjeistusta tehokkaampi ohjeistus.

Mukavaa vaihtelua vastaavanlaisiin teoksiin tuo Rehnströmin tapa ilmaista erilaisia soittotyylejä. Teokseen on lisätty harjoitusten oheen esitysmerkintämäisesti mielikuvia, kuten *söpöllä äänellä* tai *puuhuilumaisesta... .. metalliseen*, joita soittaja voi hyödyntää soittaessaan. Tällaiset hieman erilaiset mielikuvat voivat olla etenkin aloittelijalle helpompia käsittää, kuin perinteiset esitysmerkinnät.

6 Ooppera-aarioita ja linnunlaulua – omien oppimateriaalien suunnittelu ja toteutus

Seuraavaksi esittelen tekemäni oppimateriaalit. Olen valinnut materiaaleihin kolme teemaa, jotka ovat mielestäni olennaisia huilunsoiton harjoittelemisessa. Kyseisistä teemoista löytyi myös paljon harjoituksia niissä valmiissa oppimateriaaleissa, joihin perehdyin tässä opinnäytetyössä. Tätä opinnäytetyötä varten en ole suunnitellut sivujen taittoa tai muita esteettisiä seikkoja, vaan nämä ovat vain esimerkkejä sellaisista materiaaleista, joita aikuisten oppimateriaaleissa voisi olla.

Näissä oppimateriaaleissa ideana on, että kunkin harjoiteltavan aiheen alussa on listattuna hieman vinkkejä ja ohjeita, joita tulisi ottaa huomioon harjoituksia soittaessa. Harjoitukset koostuvat siten, että ensimmäisenä on aina itse säveltämäni harjoitus, jonka jälkeen on esimerkki jostain oikeasta teoksesta, jossa vastaavanlainen harjoitus toistuu ”oikeassa” kappaleessa. Haastateltu opettaja kommentoi, että on hyvä ajatus käyttää tunnettuja kappaleita. Hänen mukaansa lapsille ei yleensä ole niin merkityksellistä, onko soitettava kappale tuttu vai tuntematon, sillä he useimmiten ovat uteliaita monenlaisia kappaleita kohtaan. Sen sijaan aikuisille on usein mielekkäämpää, jos soitettava kappale on entuudestaan tuttu. Hän myös ehdotti, että näitä tunnettuja kappaleita voi myös soittaa etukäteen oppijoille, jotta he saavat kuulokuvan kustakin kappaleesta.

Tavoitteena oppimateriaaleissani on, että ne ovat monipuolisia, ohjaavat aikuista oivaltamiseen ja vanhojen taitojen hyödyntämiseen ja kehittävät soittajaa pienin askelin. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppimista tapahtuu, kun rakennetaan tietoa aiempien tietojen päälle, ja tätä ajatusta olen pyrkinyt hyödyntämään hyvinkin konkreettisesti oppimateriaaleissani. Muutamat harjoitukset ovat sellaisia, että soittajan taidot kehittyvät pikkuhiljaa joko yhden soitettavan harjoituksen aikana, kuten kuvan yhdeksän harjoituksessa, tai useamman harjoituksen yhdistelmän myötä. Tämä tapa korostuu siinä, että huilisti soittaa ensin teknisempiä harjoituksia ja sitten hyödyntää siinä oppimiaan taitoja ”oikeissa” kappaleissa.

Olen pyrkinyt ohjaamaan oppijaa itseohjautuvuuteen ja oivaltamiseen asettamalla harjoitusten ohkeen kirjallisia kysymyksiä, joita oppija voi pohtia joko yksin tai yhdessä opettajan kanssa. Ajatukseni on, että kun aikuinen oppija huomaa kysymyksen, hän kiinnittää kuhunkin asiaan huomiota soittaessaan. Esimerkiksi kuvassa kaksi pyydän oppijaa miettimään, saako hän soitettua yhtä kuulaan äänen, vaikka soittaa dynamiikan vaihteluita. Nämä kysymykset osaltaan tukevat myös kokemuksellista oppimiskäsitystä; opettaja voi tarvittaessa tarkentaa kysymyksiä, ja niiden avulla oppija voi yrittää löytää vastauksen refleктоimalla soittamistaan ja kokemuksiaan.

6.1 Perusääniharjoituksia: lämmittelyä ja hyvän äänen löytämistä

Huilu on puhallinsoitin, joten kaiken soittamisen lähtökohtana on hyvä hengitys. Soittaminen on usein hyvä aloittaa pitkiä ääniä soittamalla ja ylipäättään rauhallisella tempolla soittamalla. Laadukkaan äänen ja soinnin pohjana on juuri vapautunut hengitys, joka edellyttää kehon rentoutta ja hyvää soittoasentoa.

Ennen varsinaista harjoitusta olevissa ohjeissa pyydetään soittajaa muun muassa keskittymään nimenomaan hyvään hengitykseen ja kehon rentouteen (kuva 1).

Soljuvaa sointia

Seuraavissa harjoituksissa lämmitellään ja houkutellaan esiin kaunis, kirkas ääni. Soita harjoitukset rauhallisesti ja nimenomaan laadukkaaseen ääneen keskittyen.

- Tarkista aivan ensimmäisenä soittoasento: onko sinulla ryhdikäs, mutta rento olo?
- Soittaessa kiinnitä huomiota seuraaviin asioihin:
 - Kirkas ja kuulas ääni
 - Hyvä ja avoin hengitys: rintakehässä ja kropassa vapaa olo

Kuva 1: Ennen soitettavaa harjoitusta olevia ohjeita

Palautteena haastattelemaltani opettajalta sain, että ”kirkas” ja ”kuulas” voivat olla adjektiiveina haastavia alkeisoppijoille, koska oppija ei välttämättä vielä

soittoharrastuksen alussa tiedä millainen ”kirkas” ääni on. Hän ehdotti, että tummat aiheet, esimerkiksi väreihin ja valoon liittyvät sanaparit, kuten ”tumma ja vaalea” tai ”tunkkainen ja raikas”, voivat olla sellaisia adjektiiveja, joita alkeisoppijan on helpompi hahmottaa.

6.1.1 Ensimmäiset harjoitukset kohti laadukasta ääntä

Ensimmäiseksi harjoitukseksi (kuva 2) olen säveltänyt ääniharjoituksen, joka alkaa sellaisilla sävelillä, jotka on helppo saada syttymään myös alkeistasolla. Nuottikuva on selkeä, ja ambitus on alkeisoppijalle sopivan kokoinen. Mikäli aikuinen osaa soittaa jo korkeamman oktaavian säveliä, voi hän soittaa saman harjoituksen oktaavia korkeampaa (Harjoitus 1b).

Ääniharjoituksia 1 Heta Ikonen

Harjoitus 1a

*Kuulaasti
Etsiskele mahdollisimman hyvä ääni*

Harjoitus 1b

Harjoitus 2a

*Saatko yhtä kuulu-
äänen eri dynamiikoilla?*

Harjoitus 2b

Kuva 2: Ensimmäinen harjoitus, jonka tavoitteena on löytää hyvä ääni

Säveltämäni perusääniharjoituksen jälkeen materiaaleissani on sovitus Johann Sebastian Bachin Preludista teoksesta *Das Wohltemperierte Klavier 1* (kuva 3), jossa ensimmäisen harjoituksen tavoin keskitytään soittamaan rauhallisella tempolla ja hyvällä äänellä. Toinen stemma on tarkoitettu esimerkiksi opettajan soittamaksi. Haastateltu kommentoi tästä harjoituksesta, että usein aikuisten kanssa on hyvä idea soittaa huilulla nopeita kuvioita tai esimerkiksi pianolla runsasta satsia. Tällöin soitettava kappale kuulostaa hienolta ja on siten mielekästä ja motivoivaa soitettavaa, vaikka oma taitotaso ei vielä haastaviin stemmoihin riittäisi.

Prelude

Ote teoksesta *Das Wohltemperierte Klavier 1 No. 1* (BWV 846, 1722)
Alkuperäinen sävellaji: C-duuri

J. S. Bach
Sov. Heta Ikonen

Andante

Poikkihuiilu 1

Kuulaalla äänellä

Poikkihuiilu 2

Fl. 1

Fl. 2

Kuva 3: Sovitus Bachin teoksesta *Das Wohltemperierte Klavier 1*

6.1.2 Perusääniharjoituksia laajemmalla ambituksella

Toisessa harjoituksessa (kuva 5) keskitytään eri kokoisten intervallihyppyjen soittamiseen. Olen jälleen nostanut esiin myös muutaman huomioitavan asian, joita olisi hyvä miettiä ennen harjoituksen soittamista (kuva 4). Halusin tehdä tällaisen harjoituksen, suurien sävelhyppyjen soittaminen on huilulla varsinkin soittoharrastuksen alkupuolella todella haastavaa. Harjoitus alkaa pienemmistä

intervallihypyistä, jotka kasvavat askel askeleeltaan helpon duuriasteikon säveliä pitkin. Kun aloittaa pienemmistä intervalleista, on helpompi edetä kohti suurempia hyppyjä, kun soittaja valmistuu niiden sellaisten soittamiseen koko harjoituksen ajan.

Seuraavaksi muista nämä asiat soittaessasi:

- Reipas ilmavirta, jonka tukena hyvä tuki kropasta
- Tarkka puhallusaukko sekä korkeissa, että matalissa sävelissä

Kuva 4: Lyhyet huomautukset soittajalle, ennen seuraavan harjoituksen soittamista

Ääniharjoituksia 2

Heta Ikonen

*Keskity ilmavirtaan
Muuttuuko jokin, kun soitat
korkeampia ääniä?*

*Entä ylhäältä alas
soittaessa?*

Kuva 5: Eri kokoisten intervallien soittamista kehittävä harjoitus

Säveltämäni harjoituksen jälkeen samankaltaiset intervallihypyt toistuvat kuvan 6 sovituksessa Frederik Chopinin teoksesta *Nocturne*. Teos on alun perin tahtilajissa 12/8, mutta vaihdoin sen hieman helpommaksi. Tätä myös haastateltu piti hyvänä valintana. Kirjoitin lisäksi kappaleen loppuun muutaman tahdin verran hieman yksinkertaisemmän stemman, mikäli soittajalle nopeampi melodiakulku on liian haastava.

Ote teoksesta *Nocturne* (Op. 9, No. 2, 1832) F. F. Chopin
 Alkuperäinen sävellaji: Es-duuri Sov. Heta Ikonen

The image shows a musical score for a piece titled 'Ote teoksesta *Nocturne* (Op. 9, No. 2, 1832)'. The original composer is F. F. Chopin, and the arranger is Heta Ikonen. The original key signature is E-flat major. The score is presented in four staves. The first staff is in 3/4 time and starts with the tempo marking 'Unelmoiden'. The second staff begins at measure 5, the third at measure 9, and the fourth at measure 13, marked 'Ossia'. The fourth staff shows a simplified melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Kuva 6: Sovitus Chopinin teoksesta *Nocturne*. Viimeiselle riville on lisätty helpotettu stemma.

Viimeisenä perusääniharjoitusten kappaleista näissä materiaaleissa on kuvassa 7 oleva sovitus Ludvig van Beethovenin pianosonaatista. Tässä kappaleessa opettaja voi jälleen soittaa toista stemmaa ja samalla tekee kappaleesta haastavamman kuuloisen, vaikka melodiastemma on hyvin yksinkertainen.

Ote pianosonaatista (*Mondschein*) (Op. 27, No. 2, 1802)

Alkuperäinen sävellaji: cis-molli

L. van Beethoven
Sov. Heta Ikonen

Adagio

Melankolisesti

Poikkihuilu 1

Poikkihuilu 2

Fl. 1

Fl. 2

Fl. 1

Fl. 2

Fl. 1

Fl. 2

Kuva 7: Sovitus Beethovenin pianosonaatista (*Mondschein*)

6.2 Artikulaatioharjoituksia: kielen aktivoimista luonnosta inspiroitu-neena

Toiseksi teemaksi harjoituksille valitsin erilaiset artikulaatioon ja kielitykseen liittyvät harjoitukset. Eri oppaissa neuvotaan usein vähän eri tavoin kielityksen harjoittelemista, ja esimerkiksi konsonantit, joita kielityksessä hyödynnetään vaihtelevat. Valitsin näihin harjoituksiin käytettäväksi pääasiassa d-kirjainta kielityksessä, sillä mielestäni se tukee parhaiten hyvän ansatsin löytämistä. Kirjoitin

kuitenkin osaan harjoituksista myös vaihtoehtoisia kielityksiä. Jälleen ennen soittavia harjoituksia on koottuna lyhyt kuvaus harjoiteltavasta aiheesta ja muutama vinkki harjoittelua varten (kuva 8).

Nopea ja tarkka kieli

Näissä harjoituksissa keskitytään artikulaatioon. Tavoitteena on saada kielestä nopea ja tarkka, jotta voit soittaa vikkelästi.

Ota huomioon seuraavat asiat, kun soitat:

- Hyvä soittoasento ja tuki – muista myös reilu ilmavirta, vaikka melodia olisikin haastava
- Harjoittele hitaasti: soita sellaisessa tempossa, että tiedät etukäteen mitä soitat seuraavaksi kunkin nuotin jälkeen
- Kokeile erilaisia kielityksiä (esim. dyy ja dy-gy) ja myös ilman kieltä (hyy)

Vinkki:

Voit etsiä alla mainittujen lintujen laulua joko luonnosta tai netistä. Tunnistatko melodiat?

Kuva 8: Ennen artikulaatioharjoitusten soittamista huomioitavia asioita

6.2.1 Artikulaation harjoittelua linnunlaulua matkimalla

Ensimmäisiin säveltämiini artikulaatioharjoituksiin (kuvat 9–12) olen saanut inspiraation lintujen laulusta. Olin kerran eräässä tapahtumassa, jossa oli mahdollisuus laulaa lintukaraokea. Kyseisillä Suomen Luonnon Lintukaraoke-videoilla on sanoitettu karaoken tavoin Suomessa havaittavien lintujen laulua. Oivalsin, että lintujen laulussa on niin tarkka melodia, että sitä voi aivan hyvin myös nuotintaa. Harjoituksia varten kuuntelin eri lintujen laulua ja valitsin muutaman linnun, joiden laulusta kirjoitin artikulaatioon keskittyvän harjoituksen. Kuvassa kahdeksan olen vinkannut oppijalle, että tämä voi yrittää havainnoida harjoituksissa mainittujen lintujen laulua. Sen avulla oppija säveltapailua lähes huomauttamattaan, kun tämä yrittää löytää soittamansa melodian kuuntelemalla lintujen laulua.

Haastateltu piti näitä lintuharjoituksia oikein hyvinä ja kommentoi, että tällaiset neutraalit teemat, kuten luonto, sopivat sekä aikuisille että lapsille. Hän myös

piti todella hyvänä ratkaisuna, että olin säveltänyt *Helmipöllön aamu* -harjoituksen (kuva 9) etenemään askel askeleelta kohti haastavampaa artikulaatiota. Itse valitsin kyseisen harjoituksen tämän lintuharjoitussarjan ensimmäiseksi harjoitukseksi, koska mielestäni sen haastavuuden asteittainen nousu on hyvä harjoitus alkuun herättelemään kielen lihaksia.

Helmipöllön aamu

Heta Ikonen

Harjoitus 1

d - d - d - d...

Jatka ylöspäin D-duurin säveliä pitkin

Harjoitus 2

d - d-d d - d-d...

d - d-g d - d-g...

Jatka ylöspäin...

Harjoitus 3

d-d-d-d...

d-g-d-g...

Jatka ylöspäin...

Kuva 9: Harjoitus, joka muuttuu haastavammaksi pikkuhiljaa

Varpuspöllön huhuilua

Heta Ikonen

dyy - dyy - dyy - dyy - dyy - d-g - dyy - d-g...

hyy - hyy - hyy - hyy - hyy - d-g - hyy - d-g...

Kuin varpuspöllö

5

Jatka samalla lailla alaspäin G-duurin säveliä käyttämällä.

Kuva 10: Toinen lintuaiheinen artikulaatioharjoitus

Yön kuningattaren aaria
Ote teoksesta *Die Zauberflöte* (KV 620, 1791)
Alkuperäinen sävellaji: F-duuri

W. A. Mozart
Sov. Heta Ikonen

Allegro assai

Dramaattisesti

Kuva 13: Sovitus Mozartin teoksesta *Die Zauberflöte* (*Yön kuningattaren aaria*)

Haastateltu kommentoi, että *Yön kuningattaren aarian* (kuva 13) stemmat ovat tasoltaan sellaisia, joita voisi hyödyntää myös hieman pidemmällä soittoharrastuksessaan olevien tunneilla, ja että *Eine kleine nachtmusik* -sovituksen (kuva 14) molemmat stemmat voisivat toimia alkeisoppijoiden kanssa.

Ryhmäopetuksen näkökulmasta on mielestäni hyvä asia, että harjoituksia voidaan hyödyntää eri tasoisten oppijoiden kanssa. *Eine kleine nachtmusik* -sovituksen (kuva 14) etuna on, se että oppijat saavat vaihtelua saman harjoituksen parissa, kun voivat harjoitella kaksi eri stemmaa. Ryhmäopetuksessa tätä voisi hyödyntää siten, että pidemmällä olevat oppijat voisivat harjoitella molemmat stemmat, ja hieman matalammalla tasolla olevat oppijat voisivat keskittyä yhden stemman harjoitteluun.

Ote teoksesta *Eine kleine nachtmusik* (K.525, 1787)W. A. Mozart
Sov. Heta Ikonen

Poikkihuilu 1

Aurinkoisesti

Poikkihuilu 2

Fl. 1

Fl. 2

Ossia

Fl. 1

Fl. 2

Fl. 1

Fl. 2

Fl. 1

Fl. 2

Kuva 14: Kaksiääninen sovitus teoksesta *Eine kleine nachtmusik*

Idea sovitukseen Beethovenin viidennestä sinfoniasta (kuva 15) tuli minulle hie-
man myöhemmin, joten siitä sovituksesta en ole saanut palautetta. Halusin kui-

tenkin lisätä sen mukaan tähän opinnäytetyöhön, sillä sen melodia on hyvin saman kaltainen, kuin *Talitintin tititystä* -harjoituksessa (kuva 11) soitettava sävelkulk.

Ote viidennestä sinfoniasta (Op. 67, 1808)

Alkuperäinen sävellaji: c-molli

L. van Beethoven
Sov. Heta Ikonen

Poikkihuilu 1

Poikkihuilu 2

Kohtalokkaasti

Fl. 1

Fl. 2

6

Fl. 1

Fl. 2

10

Fl. 1

Fl. 2

14

Fl. 1

Fl. 2

19

Kuva 15: Artikulaatioharjoitus Beethovenin viidennestä sinfoniasta

6.3 Kromaattisia harjoituksia: nuotinlukemisen ja sormien nopeuden harjoittelemista

Tähän opinnäytetyöhön tekemieni harjoitusten viimeinen aihepiiri on kromaattiset harjoitukset. Näiden harjoitusten tavoitteena on harjoitella sekä nuotinlukua, että saada hieman nopeutta ja tarkkuutta sormiin. Usein haastavia paikkoja soittaessa huilu liikkuu helposti käsien varassa sormien mukana, joten olen vinkeissä pyytännyt kiinnittämään huomiota muun muassa juuri huilun asentoon (kuva 16). Olen huomannut myös itse soittaessani, että kun pyrkii pitämään huilun asennon stabiilina nopeita kuviota soittaessa, onnistuu soittaminen usein huomattavasti vaivattomammin.

Vikkelät sormet ja virkeä mieli

Näiden harjoitusten tavoitteena on saada hieman nopeutta sormiin ja myös haastaa nuotinlukutaitoa.

Muista seuraavat asiat, kun soitat:

- Aloita rauhallisesti – ehditkö varmasti lukemaan nuotit siinä tempossa, jossa haluat soittaa?
- Huomioi huilun asento: pyri pitämään huilu mahdollisimman stabiilissa asennossa, kun soitat nopeampia paikkoja. Voit myös tarkistaa peilin avulla, että muuttuuko huilusi asento, kun liikutat sormia nopeasti.
- Muista jälleen hyvä ilmavirta ja tuki!

Kuva 16 Huomiota kromaattisia harjoituksia varten

6.3.1 Kromaattisia harjoituksia hitaassa tempossa

Ensimmäinen tämän teeman harjoitus on säveltämäni *Kauhuelokuvassa* (kuva 17). Halusin, että ensimmäinen harjoitus on tempoltaan hidas, ja myös nuottikuva on mahdollisimman selkeä. Harjoitus etenee aluksi kromaattisesti alaspäin ja tämän jälkeen päinvastoin, eli kromaattisesti ylöspäin. Lopuksi samat harjoitukset voidaan soittaa myös oktaavia korkeammalta. Harjoituksen jälkeen koin luontevaksi tehdä sovituksen tunnetusta teoksesta, joka olisi myös tempoltaan rauhallinen ja siksi valitsin kappaleeksi Camille Saint-Saënsin teoksen *Aquarium* Eläinten karnevaalista (kuva 18).

Kauhuelokuvassa

Heta Ikonen

Harjoitus 1a

Mystisesti

Jatka samalla lailla alaspäin

7 Harjoitus 1b

Jatka samalla lailla ylöspäin

13 Harjoitus 2a

Jatka samalla lailla alaspäin

19 Harjoitus 2b

Jatka samalla lailla ylöspäin

Kuva 17: Kromaattinen harjoitus, joka on tempoltaan rauhallinen

Aquarium

Ote teoksesta *Le carnaval des animaux* (1886)

C. Saint-Saens

Andantino

Mystisesti

5

Kuva 18: Ote Saint-Saënsin teoksesta *Aquarium*, joka on hieman samankaltainen kuin kuvan 17 harjoitus

6.3.2 Vikkelyyttä sormiin ja nuotinlukuun

Viimeisenä säveltämäni harjoituksena on sormien nopeutta ja nuotinlukutaitoa haastava *Sormi- ja aivojumppaa* (kuva 19). Kyseisessä harjoituksena ideana on, että soitettavien sävelien ja kertojen määrää nostetaan pikkuhiljaa, jotta osaaminen kertyy askel askelelta yhden harjoituksen aikana. Olen huomannut, että osa aikuisista oppii todella nopeasti lukemaan nuotteja ja toisilla siihen menee paljon enemmän aikaa. Tämä harjoitus voi olla aika haastava, jos nuotteja

ei vielä kunnolla osaa lukea. Helpotetussa versiossa melodia on hitaampi ja nuottikuva selkeämpilukuinen, mikä mahdollistaa harjoituksen soittamisen, vaikka oppija ei osaisi vielä lukea nuotteja niin nopeasti.

Samankaltainen melodia aihe toistuu lopulta materiaalien viimeisessä harjoituksessa, joka on lyhyt sovitus Beethovenin teoksesta *Für Elise* (kuva 20). Haastateltu kommentoi, että jatkoa ajatellen näitä oikeista teoksista olevia harjoituksia voisi sovittaa vielä pidemmiksi, kokonaisiksi kappaleiksi. Hän piti hyvänä ajatuksena sellaista materiaali pakettia, jossa olisi aina aluksi tekniikkaan liittyviä harjoituksia ja niiden jälkeen pidempi kokonainen kappale, jossa samat harjoiteltavat aiheet toistuvat. Juuri samanlainen ajatus myös minulla on jatkoa ajatellen.

Sormi- ja aivojumbppaa Heta Ikonen

Harjoitus 1a

*Jatka samalla tavalla alaspäin
(aloita sävelestä d)*

Harjoitus 1b

*Jatka samalla tavalla ylöspäin
(aloita sävelestä f)*

Harjoitus 2a

*Jatka samalla tavalla alaspäin
(aloita sävelestä d)*

Harjoitus 2b

*Jatka samalla tavalla ylöspäin
(aloita sävelestä f)*

Kuva 19: Asteittain haastavammaksi etenevä sormi- ja nuotinlukuharjoitus

Ote teoksesta *Für Elise* (WoO 59, 1810)

Alkuperäinen sävellaji: a-molli

L. van Beethoven
Sov. Heta Ikonen

Poco moto

Ossia

Poikkihuilu 1

Kaihoisasti

Ossia

Fl. 1

Kuva 20: Viimeinen tekemäni harjoitusesimerkki, ote teoksesta *Für Elise*

6.4 Oma arviointi materiaaleista

Oppimateriaalieni lähtökohtana pidin opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiä: miten ohjeistaa soittotekniikan alkeita aikuista kiinnostavalla tavalla, miten materiaali voi mahdollistaa aikuisten vertaistyöskentelyä ja yhteissoittamista ja miten aikuisen oivaltamiskykyä ja aiempia kokemuksia voidaan hyödyntää oppimateriaaleissa. Tavoitteenani oli luoda monipuolisia harjoituksia sekä säveltämällä, että sovittamalla.

6.4.1 Aikuista kiinnostavia tekniikkaharjoituksia

Mielestäni olen onnistunut luomaan hyvän kokonaisuuden eri aihepiireihin liittyviä harjoituksia. Koen, että tekniikkaan liittyvät harjoitukset ovat materiaalien määrään suhteutettuna monipuolisia ja tukevat esimerkiksi konstruktivistisen oppimiskäsityksen näkökulmaa oppimisen rakentumisesta vanhan tiedon päälle. Esimerkiksi kuvien kaksi ja kolme harjoituksissa olen onnistunut tekemään kahden harjoituksen yhdistelmän, jossa perusääniharjoituksen soittaminen voisi tuntua mielekkäältä soitettavalta. Usein pelkkien pitkien äänien soitta-

minen voi tuntua tylsältä, mutta kun harjoitus liitetään ”oikeaan” musiikkiin, kuten kuvan kolme harjoituksessa, soittaminen voi tuntua aikuisen mielestä tarkoituksenmukaisemmalta, kun se tukee toista stemmaa.

6.4.2 Yhteisöllistä soittamista

Humanistisen oppimiskäsityksen näkökulma yhteisöllisyyden merkityksestä korostuu yhteissoittamisessa. Tätä olen saanut lisättyä oppimateriaaleihini sovittamalla duettoja kahdelle huilulle. Mielestäni näiden duettojen yksi etu on se, että niitä voidaan soittaa sellaisessa ryhmässä, jossa on eri tasoisia huilisteja. Esimerkiksi kuvan 7 soitus Beethovenin pianosonaatista sopisi varmasti useamman tasoiselle aikuiselle huilistille. Vertaistyöskentelyä oppimateriaaleissa mahdollistavat esimerkiksi helpotetut stemmat. Helpotetut stemmat mahdollistavat saman harjoituksen käyttämisen eri tasoisten aikuisten oppijoiden kanssa, kun toisille itse melodia on sopivan tasoinen ja toiset kaipaavat helpomman version. Toisaalta myös helpotetut stemmat mukailevat alkuperäistä melodiaa, joten sellaisen soittaja voi kokea myös soittavansa kappaletta yhtä lailla kuin pidemmällä olevat huilistit samassa ryhmässä.

6.4.3 Oivaltamisen hyödyntämistä ja materiaalien teko prosessina

Aikuisten kykyä oivaltaa ja hyödyntää aiempia tietoja olen pyrkinyt lisäämään materiaaleihin yksittäisien kappaleiden tasolla ja myös eri harjoitusyhdistelmien kautta. Osa harjoituksista etenee haastavampaan suuntaan tahti tahdilta, kuten kuvan yhdeksän harjoituksessa, ja osassa tekniikkaharjoituksissa opittua aihetta hyödynnetään jatkossa, kun soitetaan klassisen musiikin sävelmiä. Oivaltamisen hyödyntämistä olen pyrkinyt huomioimaan esimerkiksi harjoitusten yhteydessä olevilla kysymyksillä ja harjoitusten järjestyksillä.

Omien materiaalien tekeminen oli minulle hyvin mieluisaa tekemistä ja tuntui luontevalta. Koen sen olleen myös pedagogisesta näkökulmasta kehittävää, sillä jouduin miettimään tarkasti, miksi mitäkin asioita tulisi huomioida materiaaleissa. Uskon, että oppijalle mielekkäillä materiaaleilla on positiivinen vaikutus myös opettajaan. Kun oppija onnistuu ja on innostunut harjoittelemisesta, myös

opettaja voi kokea onnistumisen tunteita omasta työstään. Tämä taas edistää myös opettajan hyvinvointia.

Koen, että tekemäni materiaalit ovat hyvä pohja kokonaisen oppimateriaalikokonaisuuden työstämiseksi. Jos näistä materiaaleista lähtisi kokoamaan suurempaa teosta, tekisin kustakin harjoituksesta lisää perusharjoituksia, mutta myös sovittaisin kullekin aiheelle ainakin yhden pidemmän kappaleen, jota voisi työstää pidemmällä aikavälillä. Yksi mahdollisuus olisi myös sovittaa esimerkiksi kahden aihealueen jälkeen muutama suurempi teos, jossa oppija pääsisi hyödyntämään muutamassa eri aihealueessa vaaditut taidot uudessa kontekstissa.

7 Pohdinta

Opinnäytetyössäni olen perehtynyt aikuiseen oppijaan ja aikuisten alkeissoittomateriaaleihin erityisesti huilunsoitossa. Lähtökohtanani oli luoda aikuisille sopivia alkeissoittomateriaaleja, joiden valmistamiseen aion hyödyntää sekä omia kokemuksiani opettamisesta, että opinnäytetyössä tutkittavaa aineistoa. Työssäni perehdyin aiheeseen tutustumalla kirjallisuuslähteisiin, haastatteleamalla aikuisia opettavaa huilunsoitonopettajaa ja suunnitteleamalla aikuisille suunnattuja oppimateriaaleja itse.

Aikuisten oppijoiden erityispiirteitä ovat esimerkiksi itseohjautuvuus, iän myötä kertynyt elämäkokemus sekä monipuoliset motiivit ja tavoitteet soittoharrastukselle. Itseohjautuvuus voi tuoda mahdollisuuksia tehokkaaseen oppimiseen, jos oppijalla on taustalla kyky hahmottaa omaa oppimistaan. Oli mielenkiintoista kuulla haastatellun kokemuksia siitä, kuinka aikuiset eivät aina olekaan niin itseohjautuvia, mitä kirjallisista lähteistä olin käsittänyt. Oma kokemukseni opettamisesta tukee sekä sitä, että aikuiset ovat itseohjautuvia, mutta myös sitä, etteivät he ole sitä automaattisesti. Toisinaan aikuinen saattaa opiskella hyvinkin paljon soittamiseen liittyvää tietoa ja taitoa itsenäisesti tai osaa harjoitella jotain asiaa usealla eri tavalla, mutta toisinaan taas opettajan täytyy opettaa yksinkertainenkin asia seikkaperäisesti.

Haastattelu tuki hyvin käsitystäni siitä, että aikuisten tavoitteet ja motiivit soittoharrastusta kohtaan voivat olla hyvinkin vaihtelevia. Haastattelussa tuli ilmi, että toiselle syynä voi olla arjesta irtaantuminen ja oman ajan saaminen ja toiselle taas esimerkiksi perintösoittimen hyödyntäminen. Olennaisimpana asiana pidin musiikin ja harrastuksen kykyä tuottaa ihmiselle onnellisuutta. Onnellisuutta voi tuoda hyvin moni asia ja pidänkin sitä tavallaan eri motiivien yllä olevana, ikään kuin ”kattona”, jonka alle kaikki muut motiivit asettuvat. Toiselle onnellisuutta tuottaa rentoutuminen, toiselle uudessa asiassa kehittyminen.

Jäin myös pohtimaan haastattelun jälkeen opettajan roolia aikuisia opettaessa. Haastateltu kertoi muun muassa siitä, että opettajan rooli on usein valmennus-tyyppinen ja joskus taas opettajan tehtävä on ylläpitää tietynlaista ”illuusiota”. Hän kuvaili illuusiota esimerkiksi konsertista, joka on aikuisille soittajille todella tärkeä tilaisuus, mutta välttämättä se ei henkilökohtaisella tasolla aina sitä opettajalle ole. Tällöin opettajan tehtävä on ylläpitää innostunutta ja yhteiseen onnistumiseen motivoitunutta ilmapiiriä ja osoittaa oppijoille, että on aivan yhtä lailla mukana yhteisessä kokemuksessa.

Oppimateriaalien suunnittelemisen ja toteuttamisen koin erittäin kehittävänä ja innostavana tehtävänä. Sain hyödynnettyä taustatietoa käytännön elämässä ja tehtyä myös musiikillisesti luovaa työtä. Olen ilahtunut siitä, että oivalsin muun muassa käyttää lintujen laulua oppimateriaalin inspiraationa. Toki luonto on inspiroinut varmasti monia taiteilijoita, mutta olen iloinen, että ymmärsin hyödyntää sitä teemaa myös näissä oppimateriaaleissa.

Koen, että näissä tekemissäni oppimateriaaleissa olisi potentiaalia jatkotyöstämisellekin. Olisi mielenkiintoista jatkaa teemojen kehittämistä, tehdä materiaaleja muista aihepiireistä huilunsoitossa ja hyödyntää muitakin genrejä kuin klassista musiikkia. Jos tekisin kokonaisen oppaan, tekisin myös sovituksista hie- man pidempiä, kokonaisia kappaleita. Mielestäni on hyvä idea, että jotkin esimerkit ovat myös lyhyitä ja ennemmin havainnollistavat, miten harjoiteltava aihe voi esiintyä ”tosielämässä”, mutta mukana voisi olla pidempiäkin kappaleita. Tällaiset kappaleet voisivat olla tarkoitettu syvemmän harjoittelun tavoitteeksi, ja osassa niistä voisi hyödyntää useiden eri aihepiirien tekniikoita.

Aikuinen oppija on musiikkipedagogille mielenkiintoinen opetettava. Jotta soitto- harrastus olisi mielekäästä, tulee tavoitteiden olla sopivia oppijalle. Koen, että myös jokainen opettaja voi tehdä oman pedagogisen tavoitteensa aikuista opet- taessa. Minulle tavoitteena on usein se, että pystyn löytämään sellaisen tavan opettaa, jolla oppija, olipa tämä aikuinen tai lapsi, pystyy nauttimaan soittami- sesta, oppimisesta ja ennen kaikkea musiikista. Kun opettajana onnistuu

omassa pedagogisessa tavoitteessaan ja oppija oppii, tuo se varmasti onnellisuutta ja onnistumisen tunnetta myös opettajalle.

Lähteet

Autioaho, M. (2007). *Aikuinen soiton harrastajana*. Lahden Ammattikorkeakoulu.

Graf, P-L. (1992). *Check-up: 20 basic studies for flutists*. Schott.

Holopainen, M. (2007). *Aikuinen oppijana -aikuisoppijan erityispiirteiden huomiointi aikuisopetuksessa*. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Hunt, S. (1979). *Learning to play the flute*. Pan Educational Music.

Jääskeläinen, K. Kantala, J. Sarmanto-Neuvonen, E. (2020). *ANNA SOIDA! Pianokoulu aikuisille*. Fennica Gehrman.

Kaipainen, P. (2008). *Oppimiskäsityksistä sopiviin opetusmenetelmiin*. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Kankainen, S. (2019). *Mitä on elinikäinen oppiminen ja miksi se on tärkeää?* <https://hyplus.helsinki.fi/mita-on-elinikainen-oppiminen-ja-miksi-se-on-tarkeaa/>

Kiiski, A. (2018). *Musiikkikasvatusta aikuisille. Aikuisten kokemuksia paluusta ohjatun klassisen musiikin soittoharrastuksen pariin*. Taideyliopisto.

Mäkilä, M-L. Talvitie, H. (2004). *Vivo huilu*. Otava.

Oulun Ammattikorkeakoulu. (2023a, luettu 6.3.2023). *Humanistinen oppimiskäsitys*. <http://www.oamk.fi/amok/oppimat/LO/Oppimiskäsitys/html/humanistinen.html>

Oulun Ammattikorkeakoulu. (2023b, luettu 6.3.2023). *Kokemuksellinen oppimiskäsitys*. <http://www.oamk.fi/amok/oppimat/LO/Oppimiskäsitys/html/kokemuksellinen.html>

Oulun Ammattikorkeakoulu. (2023c, luettu 6.3.2023). *Konstruktivistinen oppimiskäsitys*. <http://www.oamk.fi/amok/oppimat/LO/Oppimiskäsitys/html/konstruktivistinen.html>

Perälä, L. (2011). *Syntynyt soittamaan: huilukoulu aikuisille*. Turun ammattikorkeakoulu.

Pietiläinen, A. (1987). *Marin huilukoulu: Suomalainen huilukoulu*. VAPK Kampin Valtimo.

Rehnström, K. (2021). *Huiluvelhon käsikirja*. Books on Demand.

Systä, N. (2020). *Behavioristinen & konstruktivistinen oppimiskäsitys vertailussa*. <https://essee pankki.proakatemia.fi/behavioristinen-konstruktivistinen-oppimiskäsitys-vertailussa/>

Tilastokeskus. (luettu 5.3.2023). *Elinikäinen oppiminen*. https://www.stat.fi/meta/kas/elinikai_oppim.html

Vaasan yliopisto. (luettu 7.3.2023). *Oppiminen*. <https://www.uwasa.fi/fi/opiskelijat/kehita-opiskelutaitojasi/oppiminen>

Wastall, P. (1979). *Learn As You Play the Flute*. Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd.

Wye, T. (1984). *Beginner's Book for the Flute (part 1)*. Novello & Company Limited.

Wye, T. (1999). *Complete Daily Exercises for the Flute*. Novello & Company Limited.

Liitteet

Tiedote tutkittavalle

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Aikuisten alkeissoittomateriaali huilunsoitossa.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan aikuisille huilunsoittajille tuotettua alkeissoittomateriaalia. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska teillä on paljon kokemusta aikuisten opettamisesta. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruuttatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on luoda aikuisille suunnattua alkeissoittomateriaalia huilulle. Tutkimuksessa perehdytään valmiina oleviin materiaaleihin ja niiden pohjalta tehdään uutta materiaalia sovittamalla ja säveltämällä.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimuksen toteuttaa Heta Ikonen AMK-opinnäytetyönä Metropolia Ammattikorkeakoulussa.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimus toteutetaan siten, että osallistuja saa materiaalit kotiin niihin tutustumista varten. Kun osallistuja on perehtynyt materiaaliin, häntä haastatellaan materiaaleista ja aikuisista oppijoista. Haastattelu toteutetaan tutkittavan toiveen mukaan etänä Zoom-palvelulla tai kasvokkain. Haastattelu tallennetaan, säilytetään ja tuhoetaan asianmukaisesti. Aineisto käsitellään siten, ettei haastateltavaa voida tunnistaa.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Tutkimukseen osallistuva saa materiaalit myös omaan käyttöönsä.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimustulokset ovat luettavissa valmiissa opinnäytetyössä, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen Metropolia Ammattikorkeakoulun hyväksymästä syystä.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Heta Ikonen

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Musiikin tohtori

Nimi: Annu Tuovila

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on opinnäytetyön tekijä ja Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Heta Ikonen

Organisaatio: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Puh.

Sähköposti:

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Tutkimuksessa teiltä kerätään nimi, sähköpostiosoite, puhelinnumero ja haastattelulabelle.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Henkilötietojenne säilytetään Metropolian sähköpostijärjestelmässä sekä Metropolian verkkolevyasemalla. Henkilötiedot on suojattu käyttäjätunnus + salasana -yhdistelmällä.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on tuoda alan asiantuntijan näkökulma opinnäytetyöhön. Teiltä saatu palaute on opinnäytetyön kannalta tärkeää, koska sen avulla tekemistäni oppimateriaaleista saadaan asiantuntevaa palautetta ja se auttaa kehittämään oppimateriaaleja eteenpäin.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojenne käsittelyperuste on antamanne suostumus.

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Opinnäytetyö on valmis kesäkuussa 2023.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Tutkimuksen päätyttyä henkilötietonne tuhotaan asianmukaisesti.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojenne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojenne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojenne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnusnumero ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa.

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Aikuisten alkeissoittomateriaali huilunsoitossa

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Heta Ikonen, puhelinnumero, sähköpostiosoite

Ohjaaja: Annu Tuovila, puhelinnumero, sähköpostiosoite

Minua, _____, on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on tutkia aikuisille huilunsoittajille tuotettua alkeissoittomateriaalia.

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

Allekirjoitus:

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.